

ГАЗЕТА

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

COGNOSCERE. DOCERE. ERUDIRE.

Видається з 1 січня 1817 року

Випуск 3-4 від 21 березня 2025 року

МУДРІСТЬ З ПРИСМАКОМ ВЕСНИ...

«Наука — це організовані знання, мудрість — це організоване життя»

Іммануїл Кант.

ІННОВАЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР СУЧАСНОЇ НАУКИ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ: ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ АСПІРАНТУРИ КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КОЛОНКА ПРОРЕКТОРА. УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ

100 РОКІВ ВІД ДНЯ ЗАСНУВАННЯ АСПІРАНТУРИ КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

СТРИБАЙМО В НАУКУ НА 100 РОКІВ ТОМУ: ІСТОРІЯ НАШОЇ АСПІРАНТУРИ

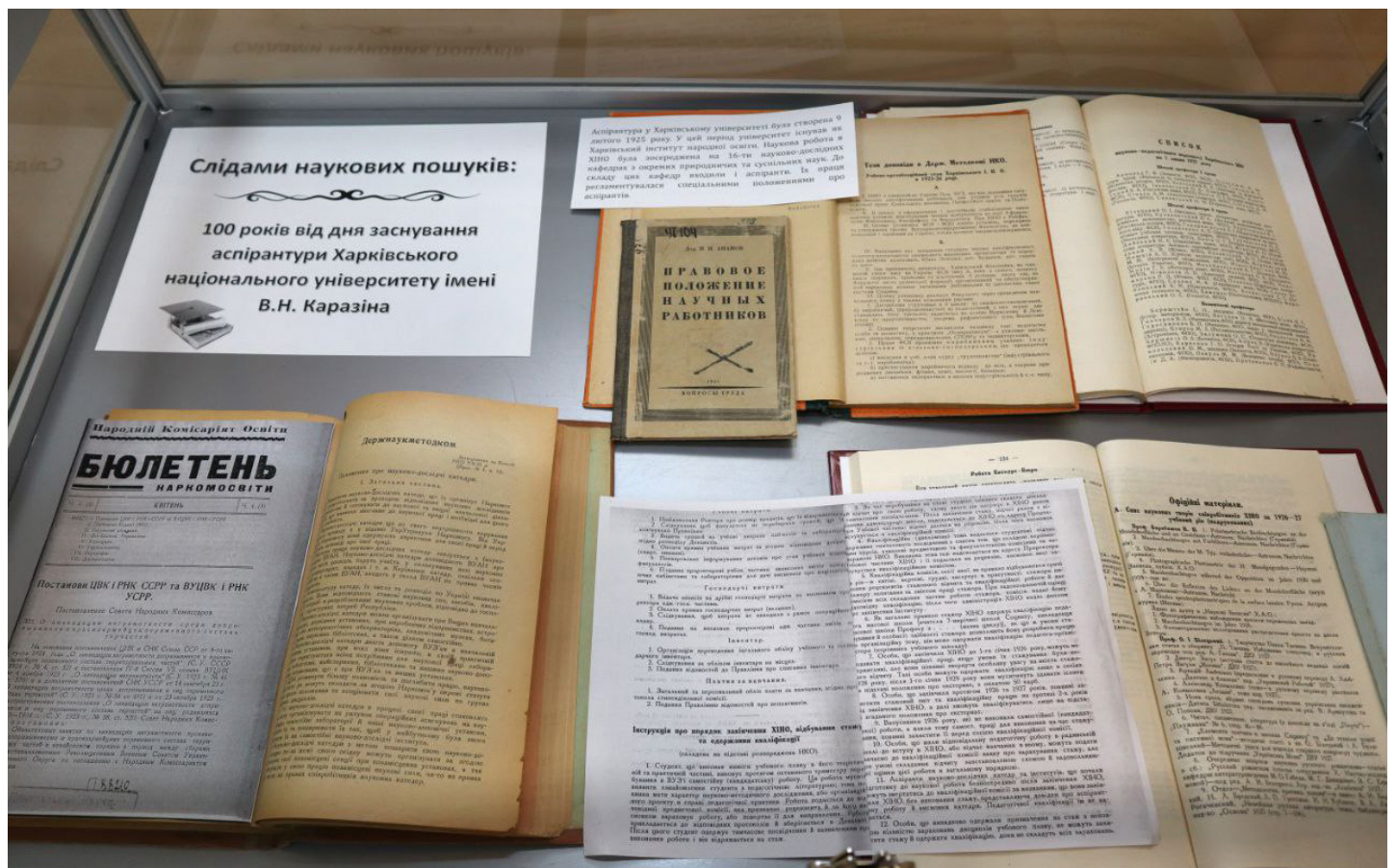
Століття існування, становлення, напруженого зростання! Різні періоди переживав університет і разом з ним – кузня кадрів вищої кваліфікації провідного університету держави. Аспірантура Харківського університету була заснована 9 лютого 1925 року, коли університет був перетворений радянською владою на Харківський інститут народної освіти. Започаткування аспірантури стало початком, по суті, нового етапу підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів в історії наукової діяльності університету, це сприяло

розвитку академічних традицій та формуванню нових наукових шкіл. Наукова робота в ХІНО була зосереджена на 16 науково-дослідних кафедрах з окремих природничих та суспільних наук. До складу цих кафедр входили й аспіранти. Їхня праця регламентувалася спеціальними положеннями.

Завдяки покійному професору Миколі Петровичу Комару стали відомі прізвища перших аспірантів-хіміків, серед них – В. Г. Гуревич (став професором Фармацевтичного інституту), Т. В. Асс (став професором Медичного інституту), В. П. Маєвська (завідувач фізико-хімічної лабораторії Інституту охорони праці), Б. Л. Молдавський (професор,

лауреат державної премії). Також збереглися імена довоєнних перших аспірантів астрономічної обсерваторії: П. А. Цветаєва (1922–1926), П. Г. Пархоменко, її іменем названо астероїд (1925–1927), В. О. Михайлов (1927–1929), помер від голоду під час війни. Багато аспірантів та випускників аспірантури загинуло під час війни, повернувшись з фронту, продовжили навчання та пішли тернистою науковою стежиною далі.

Аспіранти 1940-х, як і сьогодні, здійснювали наукові дослідження та здобували блискучі результати в умовах розрухи, у приміщеннях без вікон, без необхідного для експериментів обладнання, голодні й не обігріті,

КОЛОНКА ПРОРЕКТОРА. УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ

рухали науку вперед! Перший прийом до аспірантури у 1944 році – 14 аспірантів, у 1945 році – 20. Однак зірковий час розвитку підготовки кадрів вищої кваліфікації аспірантури настав набагато пізніше. Якщо в 1945 році підготовка аспірантів тривала за декількома науковими спеціальностями, то вже через 10 років стало 25 спеціальностей. Якщо в 1940-х та 1950-х переважали гуманітарні спеціальності, то вже з другої половини 1950-х у зв'язку з бурхливим ростом НДІ хімічної промисловості та вивчення фізики основний акцент припав на хімічні та фізико-математичні спеціальності. Саме в ці роки аспірантуру закінчили провідні вчені та блискучі керівники – І. І. Залюбовський, С. В. Пелетинський, І. Є. Тарапов, Й. В. Островський, П. І. Фомін, Ф. С. Рофе-Бекетов, Ю. В. Холін та інші.

У період з 1962 по 1991 роки 14 аспірантів отримували найпрестижнішу державну стипендію, 11 з колишніх аспірантів стали докторами наук, обійняли посади деканів, проректорів, завідувачів кафедр та лабораторій, а проректор нашого університету М. О. Азаренков став академіком НАН України.

Нещодавно в центральній науковій бібліотеці працювала виставка, присвячена столітньому ювілею створення аспірантури в одному з найстаріших закладів вищої освіти України. Виставку підготували фахівці центральної наукової бібліотеки за пропозицією центру краєзнавства імені академіка П. Т. Тронька. Зокрема можна було побачити Бюлетень 1925 року, оригінал документа про положення, що регламентували діяльність науково-дослідних кафедр, а також роботи перших аспірантів університету.

Новий підхід здобула аспірантура Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна за часів незалежної України.

Крізь вікову петлю часу, що загорнула нас знову в буремні часи війни та виживання, Каразінський університет, як і 100 років тому, продовжує рухати науку вперед.

ПРО СЬОГОДЕННЯ ВІДДІЛУ АСПІРАНТУРИ, ДОКТОРАНТУРИ І СУПРОВОДУ PhD-ПРОГРАМ В ІНТЕРВ'Ю З ПРОРЕКТОРОМ, ПРОФЕСОРОМ ОЛЕКСАНДРОМ ГОЛОВКОМ

Сьогодні підрозділ має назву відділ аспірантури, докторантури і супроводу PhD-програм та структурно працює за проректором з науково-педагогічної роботи, професором Олександром ГОЛОВКОМ.

Саме з Олександром Миколайовичем маємо чудову нагоду розібратися, якою стала аспірантура після тривалого реформування, які проблеми оприявнила повномасштабна війна, з якими практичними результатами та очікуваннями святкує 100-річний ювілей Каразінський структурний підрозділ підготовки науково-педагогічних та наукових кадрів вищої кваліфікації.

– Пане Олександр, аспірантурі Каразінського 100 років. Про що говорить цей поважний ювілей? Які особливості, переваги нашої аспірантури, якщо брати до уваги трансформації останніх десятиліть?

– Так, це дійсно важлива дата, і нам є чим пишатися. Уже 100 років готує науковців аспірантура Каразінського, зберігаючи славетні університетські традиції чисельних наукових шкіл та залучаючи сучасний національний та зарубіжний досвід. Шануємо дух університетської свободи, підтримуємо спілкування молоді з українськими та міжнародними експертами, забезпечуємо академічну мобільність здобувачів та викладачів, зберігаємо високу якість освітньої та наукової підготовки аспірантів.

– Яких змін зазнає сьогодні система підготовки докторів філософії/PhD, новації 2025 року?

– Система підготовки аспірантів постійно трансформується, наближаючись до європейських стандартів, зокрема, збільшується

вага освітнього компонента освітньо-наукових програм, що створює теоретичну та методологічну базу для наукових досліджень. Велика увага приділяється формуванню в аспірантів бажання (та й необхідності також) постійно навчатися, підвищувати рівень володіння іноземною мовою, знаходити майданчики для наукового спілкування.

Особливостями поточного навчального року, як і декількох попередніх, є дистанційна форма навчального процесу. З одного боку, це забезпечує людей, але з іншого, послаблює особисті зв'язки, які традиційно існували як між самими аспірантами, так і сприяли їхньому входженню в освітнє середовище відповідних підрозділів, адже традиційно дуже багато випускників нашої аспірантури поповнюють науково-педагогічний колектив Каразінського. Дистанційна форма ставить багато додаткових завдань і перед науковими керівниками, оскільки інколи вимагає відшукувати можливості проведення експериментальної частини на базі інших наукових чи освітніх закладів, зокрема, і за кордоном, децю утруднює

КОЛОНКА ПРОРЕКТОРА. УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ

підбір членів разової ради тощо.

– Що треба знати про вступ до аспірантури у 2025 році?

– У 2025 році вступ до аспірантури буде відбуватися через створення особистого електронного кабінету вступника, абітурієнти будуть завантажувати заяву та відповідні документи в електронному вигляді, це вперше. Крім того, новелою 2025 року є поява єдиного вступного випробування з методології наукових досліджень (ЄВВ), яке передбачає оцінювання рівня підготовленості вступника для здобуття третього рівня вищої освіти. Зберігається також формат єдиного вступного іспиту (ЄВІ), обидві тестові частини якого не можуть мати оцінку менше ніж 150 балів. І традиційні випробування: з іноземної мови, фаху, представлення дослідницької пропозиції. Якщо попередня освіта була здобута з іншої галузі знань (спеціальності), то вступники повинні продемонструвати свої знання з тієї спеціальності, на яку вступають (окрім юридичних спеціальностей та медицини), в обсязі програми магістерського рівня – скласти додатковий іспит зі спеціальності. Варто зазначити, що у 2025, як і 2024 році, набір на денну форму відбудеться лише за державним замовленням, подача документів – з 3 вересня.

– Як працює аспірантура Каразінського під час війни?

– Протягом усіх воєнних років процес підготовки докторів філософії не переривався. Хіба що захистів після початку війни протягом 2022 року практично не відбувалося, але потім усі, хто написав дисертації, захистилися протягом наступного, 2023 року. У 2024 році в аспірантуру Каразінського зараховано 207 осіб, з них на денну форму навчання за кошти державного бюджету – 182. Докторів філософії готують 25 факультетів та науково-навчальних інститутів за 34 освітньо-науковими програмами. Загалом в аспірантурі на сьогодні

навчається близько 940 аспірантів та здобувачів. Якщо говорити про випускників, упродовж року створено 44 спеціалізовані ради, ступінь доктора філософії присуджено 44 молодим науковцям. Це дуже високий показник.

– У чому полягає ваша робота як проректора у підготовці майбутніх науковців? Які завдання ставите перед собою?

– Сьогодні відділ аспірантури, докторантури і супроводу PhD-програм здійснює свою роботу за трьома напрямками: організація освітнього процесу й наукових досліджень аспірантів, організація наукових досліджень докторантів та консультування аспірантів при формуванні разових спеціалізованих рад щодо захисту дисертацій докторів філософії. Відомо, що з 2016 року ми стикаємося з заміною кандидатського ступеня на докторів філософії.

Моя робота полягає в організації роботи підрозділів, передусім це адміністративні функції, оскільки змістовну частину забезпечують 25 факультетів та інститутів, на яких існують аспірантури. Для майбутнього аспіранта його науковий шлях починається на вступній кампанії. У 2025 році, як і у 2024 році, держава в умовах війни визначила набір за денною формою вже за державним замовленням, це не стосуються іноземців. Контрактних аспірантів набирають за заочною формою. За Постановою Кабінету Міністрів України № 244 існує така форма здобуття доктора філософії, як здобувачі поза аспірантурою, це стосується наукових і науково-педагогічних працівників Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, які готуються для університету ним самим.

Наступний етап – це організація освітнього процесу, робота з навчальними планами, координація з підготовки, організація дисциплін, які є спільними для всіх освітніх

наукових програм усіх факультетів, власне іноземна мова, філософія, педагогіка вищої освіти. Паралельно з цим працюємо з аспірантами другого й третього року навчання, тими, які тільки вступили на підготовку, показуємо важливість і двоєдиність освітнього та наукового процесу. Окремо йде робота з випускниками, аспірантами четвертого року. Університет зацікавлений, щоб за чотири роки, відведені на опанування освітньої, наукової частини зокрема написання та захисту дисертації, і щоб аспірант отримав диплом. Якщо раніше аспірантура була три роки денно, чотири – заочно, за які аспірант мав підготувати кандидатську дисертацію, а захищав стільки, скільки визначали умови тогочасного життя, то тепер в чотири роки мусить вкласти в кінцевий результат – отримання диплома.

Для мене важливо, щоб своєчасно відбулися засідання разових спеціалізованих рад: дотримання академічної доброчесності здобувача, щоб ті, хто не встигає закінчити аспірантуру, могли або відрахуватися, або піти в академію відпустки. У 2025 році держава зробила крок назустріч аспірантам, дозволивши тим із них, хто закінчив аспірантуру до 1 січня 2024 року, поновитися не більше ніж на 9 місяців на заочну форму за контрактом для захисту самої роботи.

Завдань два. По-перше, щоб війна не вплинула на якість наукових досліджень, дисертацій. По-друге, щоб ми зберегли максимально кращі показники успішного завершення аспірантури.

– Тема фінансування, стипендій та витрат, до яких мають готуватися ті, хто навчається в аспірантурі: на що важливо звернути увагу?

– Джерел фінансування аспірантури сьогодні два: за державним замовленням, аспіранти денної форми навчання отримують стипендію обсягом 10 тисяч гривень і більше.

КОЛОНКА ПРОРЕКТОРА. УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ

Друга форма фінансування: за власний кошт. Оскільки на першому і другому році є освітня частина, вартість навчання сягає в середньому 30 тисяч на рік. Щодо вступу – перший, другий рік заочно орієнтовно 31 тисяча, третій і четвертий рік денна форма навчання – 17 тисяч.

– Очевидно, що науковців не вистачає. Їх треба постійно навчати. Натомість система налаштована так, що наприкінці нема пряника, а в процесі – батіг і межі, поговоримо про труднощі?

– Головна трудність – війна, і те, що університет – прифронтовий. Там, де треба ставити експерименти та здійснювати наукові дослідження, вимірювання, сьогодні це складно організувати. Але наші аспіранти та їхні наукові керівники на цьому працюють. Це програма подвійних дипломів. Так, у хіміків існує програма подвійних PhD-дипломів. Діє міжнародна колаборація з університетом Côte d'Azur (Франція). У суспільно-гуманітарних науках картина простіша, оскільки дисертант створює текст. Не погоджуюся з вашим твердженням, що наприкінці немає пряника, тому що насолода від відкриття й осягнення того, що зародилося науково-значуще знання не вимірюється ніякими коштами. Наші аспіранти обирають свій шлях свідомо, вони мріють не про матеріальні блага, а про можливість займатися улюбленою справою. Позаяк сьогодні відкриває океан можливостей для молодих науковців, передусім отримувати

належне фінансування від донорського фонду як в Україні, так і за її межами.

– Як говорив Арістотель: «Корінь освіти гіркий, а плід солодкий». Які б ви поради дали аспірантам?

– Я б не сказав що аспірантура – це власне освіта, хоча це третій освітньо-науковий рівень, передбачений законом України «Про вищу освіту», освіта все ж таки є доповненням до дослідницького компонента, можливістю підготовувати якісну інноваційну дисертацію, крім того, здобути знання та навички для подальшої науково-педагогічної діяльності самих аспірантів. Тобто такої професії, крім викладача закладу чи наукового співробітника, які вимагають кваліфікації доктора філософії, немає. І майбутнє аспіранта – це його робота або в науковій установі, або в закладі вищої освіти.

Порада аспірантам – не чекати насамперед матеріальних благ, а відбутися в науці! Розуміти, що з часів Вільгельма Гумбольдта сучасні університети перебувають у нерозривній єдності освітнього процесу й науки, мати власну наукову проблематику, створити власну наукову школу і здатність формувати випускників так, щоб здобувачі вищої освіти бакалаврського чи магістерського рівня, з ким випало працювати сьогоднішньому аспіранту в майбутньому, його любили та були задоволені від його занять. Це важко

дається, вимагає зусиль, але ця праця в науково-педагогічній сфері не розрізняє власне роботу й хобі.

Науковець працює зі здобувачами вищої освіти і ввечері, і вночі, постійно комунікує. Це унікальне поєднання того, що ти залишаєшся завжди молодим, бо здійснюєш розумову діяльність і спілкуєшся з молоддю, ти завжди націлений на завтрашній день.

– Якими вихованцями пишастесь найбільше?

– Кожним та кожною! Хтось стає доктором наук у 28, хтось у 50 – і запам'ятовується назавжди. Глибока пошана кожному здобувачу освітнього ступеня і побажання найкращого в житті.

– Олександрє Миколайовичу, ваш погляд: на яке майбутнє може сподіватися українська наука?

– Найсвітліше! Випускники Каразінського, зокрема й аспірантури, мають попит в усьому світі. Це означає лише одне: ми даємо якісну підготовку аспірантів як освітню, так і наукову. Лише наукомістке суспільство, де поцінують науку, започатковуються та втілюються наукові стартапи, буде успішним. Впевнений: випускники аспірантури Каразінського будуть підкорювати світ і нести високо прапор нашого закладу вищої освіти.

Ліна ТИМАРСЬКА.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРИ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

ЗАВІДУВАЧ ВІДДІЛУ АСПІРАНТУРИ І ДОКТОРАНТУРИ УНІВЕРСИТЕТУ, ДОЦЕНТ ЛЮДМИЛА КУЛАЧОК-ТІТОВА: ОСОБЛИВОСТІ АСПІРАНТСЬКОГО ЖИТТЯ

З 2024 року керівництво відділом аспірантури і докторантури Університету здійснює Людмила Кулачок-Тітова, досвідчений викладач, кандидат юридичних наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету. Фахівці відділу щоденно уважно вивчають кожну справу та кожен документ, координують процес підготовки наукових і науково-педагогічних працівників в аспірантурі та докторантурі університету. Серед завдань відділу – виконання плану прийому, видання наказів про зарахування, призначення наукових керівників та затвердження тем. Надалі проводять роботу щодо документування процесів переведення, переривання навчання та відрахування, готують різноманітні графіки, звіти, розклади, здійснюють організацію занять для аспірантів, відбувається консультування аспірантів, докторантів та здобувачів щодо їх прав та обов'язків, проводять роботу з підготовки до захисту дисертацій в разових спеціалізованих

вчених радах тощо.

Колектив відділу аспірантури і докторантури сьогодні налічує шість осіб.

– Пані Людмילו, якою, на вашу думку, є аспірантура сьогодні, її особливості?

– Аспірантура – це продовження студентського життя. Найчастіше аспіранти – наші випускники. Досить часто дисертація є продовженням магістерської роботи. До вступу в аспірантуру майбутні доктори філософії мають подати дослідницьку пропозицію, мати бачення своєї наукової кар'єри. Трапляються випадки, коли потенційний науковий керівник впевнений, що наукова робота майже готова, оскільки цей конкретний вступник уже багато років досліджує тему і його здобутки дозволяють захиститися в скорочені терміни (так

званий, достроковий захист), що й відбувається в стінах Каразінського доволі часто.

Особливість нашої аспірантури саме в тому, що при максимальному збереженні університетських традицій, ми постійно розвиваємося та оновлюємося шляхом впровадження дистанційного навчання, диджиталізації та застосування найновітніших освітніх технологій. Освітня частина важлива як база для підготовки фахівців вищої кваліфікації, але не менш важливим залишається прикладний аспект, здобуття принципово нових знань, тобто наукове дослідження: спостереження, експеримент, опрацювання й аналіз даних. Наука – це творчий процес, постійний пошук нових знань, а завдяки наявності в університеті великої кількості спеціальностей та базових факультетів і навчально-наукових інститутів відбувається постійне

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

взаємозбагачення шляхом постійного обміну як педагогічного, так і дослідницького досвіду.

У 2024/2025 навчальному році освітньо-наукові програми реалізують у межах 15 галузей знань та 34 освітніх спеціальностей, і кожна з них має свою специфіку. Фактично в кожному структурному підрозділі є своя аспірантура, окрім «Академії вчительства» і Бахмутського навчально-наукового професійно-педагогічного інституту. У деяких підрозділах здобувачів третього рівня вищої освіти готують за декількома освітньо-науковими програмами (наприклад, юридичний, філософський, філологічний факультети). І навпаки – у межах однієї спеціальності підготовку здійснюють кілька різних факультетів чи ННІ. До прикладу, ОНП «Освітні, педагогічні науки» готують три структурні підрозділи, ОНП «Філологія» – два, ОНП «Прикладна фізика та наноматеріали» та ОНП «Комп'ютерні науки» забезпечують по три факультети тощо. Завдяки поєднанню досвіду різних наукових шкіл та колегіальності ці ОНП доводять свою життєстійкість. Власне саме колегіальність є базовим принципом управління в успішних університетах світу. Перевагою нашої аспірантури також є подвійні дипломи, зокрема на хімічному факультеті реалізують програму подвійних дипломів відповідно до договору з університетом Côte d'Azur (Франція).

Протягом 2024 року захистилися 74 здобувачі ступеня доктора філософії нашого університету. Найбільше захистів минулого року серед випускників науково-навчального інституту «Інститут державного управління» (12 захистів) та біологічного факультету (10 захистів). Хороші показники були також в інших структурних підрозділах університету. Варто зазначити, що всі захисти успішні.

У 2024 році Каразінський прийняв до

аспірантури на денну форму навчання за державним замовленням 182 особи, для порівняння – за кошти державного бюджету у 2023 році було прийнято 72 аспіранти на денну та вечірню форми навчання. На заочну форму навчання у 2025 році до аспірантури вступили 25 осіб. Охоче йдуть до аспірантури на біологічні, геодезичні спеціальності, комп'ютерні, економічні, хімічні, право. Через різні обставини складнішою є ситуація з набору до аспірантури за фізико-математичними спеціальностями.

– Проблеми аспірантури, що потребують широких дискусій та змін?

– Наразі основні проблеми, з якими стикаємося в роботі, є насамперед наслідком активного реформування освітньої галузі, зокрема, частой зміни нормативних актів та необхідності слідувати за всіма нововведеннями. Багато чого потрібно тримати в пам'яті, звіряти, перевіряти наявність підписів – «живих» чи «КЕП», суворо дотримуватися встановлених термінів. Формування індивідуальної траєкторії, яка забезпечується шляхом вибіркових дисциплін, теж потребує особливої уваги та перевірки.

Маємо систему: є аспірант, його науковий керівник, гарант програми, кафедра, вчена рада факультету чи інституту, тільки потім ми, відділ аспірантури і докторантури. Потрібно регулювати, щоб всі ці компоненти працювали як єдиний механізм на кінцевий результат – формування висококваліфікованого науковця. Виникали питання з відеозаписами дисертацій, були проблеми з оформленням дисертаційних робіт згідно з новими вимогами, правильністю оформлення літературних посилань, найбільочішими є нові терміни написання та захисту наукової роботи. Були кейси, коли люди захищались через 5, 10, 15 років після закінчення аспірантури. І добре, що вони мали цей шанс, але наразі це все ж не може бути

системою. За оновленими правилами, роботу треба надати до розгляду за дев'ять місяців до офіційного терміну завершення аспірантури.

З одного боку, це щоденна рутинна робота, з іншого, – ця робота день у день різна і кожного разу постають нові питання, які необхідно розв'язувати. Значне полегшення в роботі відбулося після оновлення сторінки на сайті університету, де розміщено нормативні документи, за якими працюють спеціалізовані вчені ради, положення, прийняті в університеті, накази ректора, також розміщують оголошення, рекомендації тощо. Крім цього, ведеться активна комунікація через чати в соцмережах, електронну пошту. Хочемо ми того чи ні, але війна вносить свої корективи, перешкоди, маємо подеколи проблеми в налагодженні координації між науковцями та аспірантами, які виїхали за кордон, або перемістилися в інший регіон України. Хотілося б, щоб у процесі розробки підзаконних нормативних актів було враховано й за можливості імплементовано найкращі традиції атестації наукових кадрів, застосовувані в розвинених країнах.

Важливо, що Каразінська наука та її практичні результати, попри воєнний стан, все-таки розвивається. Попри об'єктивні труднощі, стратегію науково-інноваційної діяльності нашого університету ми продовжуємо здійснювати часто за принципом не завдяки, а всупереч. Бо інакше Харківський університет не потрапляв би до рейтингів найкращих університетів. Керівництво намагається стимулювати наших учених до наукових досягнень. Цього року ми продовжили оновлювати технічну базу, придбали нові комп'ютери. Підтримуємо на регулярній основі публікації в закордонному виданні з високим імпаکت-фактором. Наразі процес здобуття ступеня доктора філософії (PhD) у Каразінському повністю відповідає практикам, які застосовують у ЄС.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

Я в кабінеті відділу аспірантури, що незмінно продовжує працювати на третьому поверсі головного корпусу. Розмовляю, як і 10 років тому, з однією з найдосвідченіших фахівців відділу Вікторією Звягінцевою. Вона працює з 1979 року, і добре знає про зміни та новації в аспірантурі. Понад 45 років працювала пліч-о-пліч з багатьма видатними каразінцями. Вікторія Звягінцева:

– Особисто мені запам'ятався проректор, науковець і керівник з великої літери Ілля Іванович Залюбовський, не тільки його плідна наукова, педагогічна та науково-організаційна діяльність, а його щира доброзичливість, готовність завжди прийти на допомогу, глибока повага до людей. У 2016 році, коли було введено в дію новий порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, багато було не зрозуміло. Потім крок за кроком розібралася з новими вимогами. Наразі з'явилося більше можливостей для аспірантського поля, але до повномасштабного вторгнення матеріальна база була потужнішою, було більше змоги виїжджати в наукові відрядження. Проте кожен, хто прагне займатися наукою, знаходить можливості досягнути її в час війни хороших результатів. Кількість аспірантів після 2021 року збільшилося майже втричі. До 2021 року аспірантура нараховувала не більше 250–260 аспірантів. Наразі їх понад 900. Про видатних вихованців годі говорити, їх десятки й сотні: проректори нашого університету, декани факультетів, директори інститутів Н. Крейдун, О. Мурадян, О. Калугін, Г. Титенко – усі пройшли аспірантський шлях.

Багато років відділ аспірантури і докторантури очолювала людина з фантастичним досвідом – Ангеліна Вікторівна Коньшина, яка наразі на заслуженому відпочинку. Десяткам поколінь університетських аспірантів та докторантів вона була наставницею у нелегких коридорах бюрократичних заплутаних вимог підготовки до закінчення навчання і захисту своїх наукових досліджень. Її професійне життя у Каразінському почалося у жовтні 1968 року й тривало майже до початку повномасштабного вторгнення, до 2021 року, понад півстоліття. До відділу аспірантури Ангеліну Вікторівну привела вчений секретар університету Раїса Дмитрівна Іванченко. Свою роботу в альма-матер жінка згадує найтеплішими словами: дружній колектив університету, своїх підлеглих колег Вікторію Леонідівну Звягінцеву та Ганну Олександрівну Саратовську, своїх «підшефних» аспірантів, видатних учених, які працювали й працюють в університеті! Сотні прекрасних людей, десятки прізвищ...

Зі спогадів Ангеліни Коньшиної:

– Моїм керівником була завідувачка аспірантури Харківського державного університету Наталія Сергіївна Пащенко – жінка дуже сувора й вимоглива. Вона садила мене поруч із собою і детально пояснювали всі тонкощі роботи. Усе, що я вміла,

завдячую їй. А своїм наставником вважаю Іллю Івановича Залюбовського, який понад 40 років працював проректором з наукової роботи та «керував наукою» Каразінського. З ним легко працювалося, а найголовніше – він навчив, як треба будувати стосунки з людьми. Саме Ілля Іванович у 1977 році рекомендував мене на посаду завідувачки. Аспіранти були відповідальні. Харківський університет готував державі кадри високої кваліфікації. За час 1945–2017 років аспірантуру закінчило близько п'яти тисяч аспірантів. Три тисячі успішно захистилися. У 1988 році в університеті була відкрита і докторантура.

– **Чим ви найбільше пишаєтеся, Ангеліно Вікторівно?**

– За весь повосенний період я була всього третьою завідувачкою аспірантури Харківського університету. І цим дуже пишаюся. За період із 1962–1991 років 17 наших аспірантів були нагороджені найвищою державною стипендією. 11 з них набули статусу академіків, членів-кореспондентів, докторів наук, лауреатів державних премій, обійняли посади деканів, проректорів, завідувачів кафедр, пішли на відповідальні посади в державі. Кадри наукові ми гартували найвищої проби!

Текст: Ліна ТИМАРСЬКА.
Фото: Діана КУРГАНОВА.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

АСПІРАНТКА-АСТРОФІЗИК СОФІЯ ДЕНИЩЕНКО: «ВІЙНА ЗМІНИЛА НАШЕ ЖИТТЯ, АЛЕ НЕ ЗМІНИЛА НАС»

Війна докорінно змінила життя кожного українця. Кривавий конфлікт вдарив безжально по молодій науці, аспіранти були змушені не лише виживати, а й адаптуватися до нових реалій, продовжувати дослідження. Аспірантка кафедри астрономії та космічної інформатики фізичного факультету Софія Денищенко розповідає про те, що змінилося і що треба робити, аби навіть в умовах війни жити повноцінно:

Ніколи не забуду слова вже трирічної давнини: «Прокидайся, почалася війна». Як о п'ятій ранку російські війська здійснили масовану повітряну атаку по всій території України та почали повномасштабний воєнний наступ. Війна принесла серйозні виклики для мене та моєї родини: вимушене переміщення, перебої в роботі, постійний стрес – усе це стало новими реаліями. Водночас ці складнощі змусили мене шукати нові шляхи для продовження наукової діяльності та адаптуватися до змін.

– Чи вдалося реалізувати розпочаті наукові проєкти, зокрема написання кандидатської дисертації? Яка тематика ваших досліджень?

– Так, попри труднощі, мені вдалося продовжити роботу над дослідженнями та завершити кандидатську дисертацію. Моя наукова діяльність зосереджена на кінетиці процесів перенесення фононів і магнонів у гетерогенних наноструктурах. Головна новизна полягає в детальному дослідженні механізмів взаємодії та транспорту цих квазічастинок у матеріалах з різною структурою. Це дозволяє краще розуміти фізичні процеси на нанорівні та потенційно застосовувати ці знання в сучасних технологіях, зокрема в спінтроніці та тепловому менеджменті електроніки.

– Хто є вашим науковим керівником?

– Моїм науковим керівником є професор П. М. Федоров, який відіграє ключову роль у моєму професійному зростанні. Його підтримка, поради та експертний досвід допомогли мені досягти вагомих результатів у дослідженнях.

– На вашу думку, які першочергові кроки необхідні для розвитку науки в Україні під час війни та після її завершення?

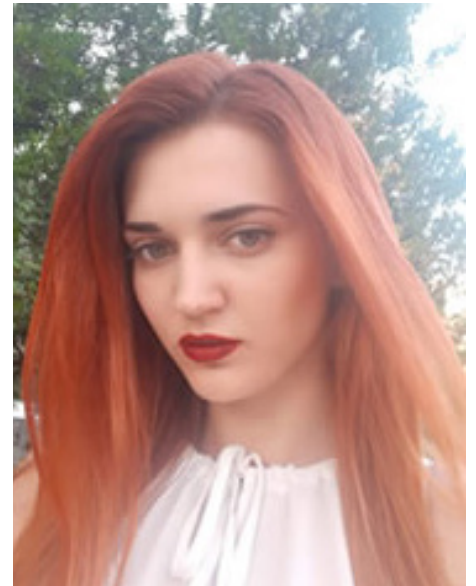
– Важливо зміцнити фінансування наукових досліджень, забезпечити доступ українських вчених до міжнародних баз даних і наукових журналів. Також необхідно посилювати міжнародну співпрацю, створювати грантові програми для підтримки молодих дослідників і забезпечувати їм можливість продовжувати роботу навіть у складних умовах.

– Що вас мотивує та підтримує в ці непрості часи?

– Найбільшу підтримку я отримую від своєї родини, друзів та наукової спільноти. Мене мотивує прагнення зробити внесок у науку й водночас допомогти країні. Натхнення черпаю в успіхах українських та міжнародних науковців, а також у впевненості, що наша країна має велике майбутнє.

– Який ваш головний науковий здобуток за минулий рік?

– Найбільшим досягненням стало завершення кандидатської дисертації та публікація кількох статей у міжнародних журналах. Також важливим моментом було відрядження до Німеччини, де я мала можливість ознайомитися з магістерськими дослідженнями в межах програми “European Master for Industry in Microwave Electronics and Photonics” (EMMEP), яка об'єднує університети чотирьох країн.

Крім того, продовжую працювати над проєктами, що можуть мати практичне значення для відновлення України після війни. У майбутньому планую взяти участь у воркшопі “Women in Photonics в Leibniz Institute of Photonic Technology” (Leibniz IPHT), що відкриє нові можливості для обміну досвідом і розвитку у сфері фотоніки.

– Цього року аспірантурі Каразінського університету виповнюється 100 років. Яке значення вона мала для вас? Що б ви хотіли побажати колегам?

– Аспірантура в Каразінському університеті стала важливим етапом у моєму житті. Вона дала мені можливість здобути цінні знання, знайти наукову спільноту та отримати підтримку від досвідчених менторів.

Каразінцям хочу побажати не зупинятися на досягнутому, вірити у свої сили та шукати натхнення навіть у складні часи. Українська наука має величезний потенціал, і саме ми, молоді науковці, маємо продовжувати її розвиток.

Дар'я КРАВЧЕНКО, студентка.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

«КАРАЗІНСЬКИЙ ПЕРЕТВОРИВ МОЇ МРІЇ НА ЦІЛІ», – ОЛЬГА БУЛГАКОВА, АСПІРАНКА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ «КАРАЗІНСЬКИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ»

Вона вступила на шлях «міжнародниці» 10 років тому і з того часу невпинно продовжує свою наукову місію. Ольга Булгакова, яка до цього відзначилася у житті свого факультету як талановита очільниця СНТ та координаторка молодіжних освітніх програм, ставши його кращою випускницею-магістеркою в грудні 2021 року, продовжує своє академічне самовдосконалення у родині нашого університету як аспірантка ННІ «Каразінський інститут МВ та ТБ».

Ось як вона сама розкриває новизну свого дисертаційного дослідження: «Вітчизняні інновації, особливо у секторі оборонно-промислового комплексу, мають реальні перспективи стати нашим головним «козирем» не тільки у протистоянні головному ворогу, а й на міжнародному миротворчому технологічному ринку, включаючи галузі ІІІ. Такі українські процеси давно відстежуються гроном найрозвиненіших у цьому напрямі демократичних країн, включаючи, перш за все, Швейцарську Конфедерацію, яка 14 рік поспіль є найінноваційнішою економікою світу згідно з Глобальним інноваційним індексом. Тож, за наявності настільки родючого «потенціалу майбутнього» вже у режимі реального часу, який постійно вдосконалюємо повз воєнну трагедію та інші надлюдські виклики, а також такого міцного та надійного союзника як Швейцарія, зокрема, я вірю, що український економічний театр подій має безумовні підстави щодо посилення прямими іноземними інвестиціями та займання гідної позиції серед інноваційно-найрозвиненіших економік не тільки ЄС, а й у глобальному міжнародному вимірі.»

– Як починалася ваша історія з Каразінським?

– Каразінська Alma Mater є беззаперечно найпотужнішою машиною часу, що «вбудувала» у мене суперсили для здобуття низки доленосних, вирішальних досвідів у максимально компактний проміжок часу. Я думаю, що унікальність Харкова як історичного мегаполіса студентсько-юнацьких сподівань загалом, та

нашого університету як головного каталізатора для цього, зробили найголовніше для всієї моєї подальшої кар'єри: я навчилася перетворювати мрії на цілі з досягненням таких та невпинно розбудовувати свою «планету» цінностей та позитивного випромінювання, попри будь-які внутрішні та зовнішні обставини.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

Якщо ж повертатися до «мови цифр», то мій шлях «каразінця» та, відповідно, «міжнародниці», розпочався у 2016 році, тобто майже 10 років тому. Наразі я з нетерпінням очікую на чергову педагогічну практику, що цього разу відбуватиметься як компонент моєї програми з аспірантури за спеціальністю «Міжнародні економічні відносини». Цей рік навчання, тобто третій, є визначальним у «подорожі» зі здобуття ступеня докторки філософії, тож, найнасиченішим та найцікавішим. А згаданий ентузіазм щодо майбутнього викладання обумовлений моїм загальним вподобанням та тяжінням до просвітницької діяльності, а також багаторічною успішною практикою із цього у межах моїх громадських та професійних активностей.

– Як змінилося ваше життя, як науковиці, з початком повномасштабної війни?

– Я стала аспіранткою в перший рік війни, тобто у вересні 2022 року. До цього – в буквальному сенсі «цілодобовий нон-стоп» волонтерської діяльності разом з моєю командою «Штаб Допомоги Харкова», з самого початку бойових дій. Але, щоб не відходити від траєкторії моїх довоєнних наукових досягнень, паралельно до вихору постійних організаційних, комунікаційних та перекладацьких задач із допомоги цивільному населенню та нашим захисникам, я почала у червні 2022 самоініційоване дослідження: «Нотатки української гендерної кризи зі Сходу: крізь смерть та брейн-дрейн». Це було моєю «рятівною пігулкою» від надміру тяжких емоцій, адже тримало «голову в холоді»... Маючи тривалий академічний фокус на гендерній економічній та демографічно-психологічній проблематиці українського суспільства крізь призму євроінтеграційних трансформацій до повномасштабної війни, я просто почала «протоколювати» найтяжчу фазу, ділячись усіма цими здобутками з моїми друзями та колегами за кордоном. Вони, своєю чергою, поширювали цю інформацію у медіа, наукових колах тощо. І фінальний результат вишишов

неочікувано широкоосяжним: окрім посиленої європейської солідарності до низки проблем жінок нашого регіону, що була втілена шляхом таргетованої допомоги чималій кількості таких, мене також запросили до участі в кількох провідних наукових проєктах ЄС, включаючи «Горизонт».

– Чи вдалося в умовах війни реалізувати розпочаті наукові проєкти, в тому числі, і написання дисертаційної роботи?

– Як я вже зазначила, спочатку виник мій гендерний проєкт, потім розпочалася робота над дисертацією, а згодом інші захоплені «наукові пригоди», серед яких особлива роль належить дослідженню кібербезпеки вимушено переміщених за кордон українців, а також особливостям статусу тимчасового захисту для них по всіх країнах-членах ЄС. Сподіваюсь, що результати моїх надбань допоможуть практичному покращенню якості життя наших співвітчизників, зокрема жінок.

– Якій тематиці присвячені ваші наукові пошуки?

– Робота над дисертаційним дослідженням дозволяє мені втілювати мою другу «пристрасть» щодо наукової самореалізації, яка каталізувалася роками й, нарешті, має прикладне вираження та, сподіваюсь, значення для нашого переможного економічного ренесансу. Розглядаючи стратегічне партнерство України та Швейцарії крізь призму інноваційної еkleктики (Індустрія 4.0 та Індустрія 5.0), я не тільки доводжу винятковість та актуальність вітчизняних звершень та доробок у секторі наукомісткого виробництва як найбільш привабливого та безпечного напрямку для іноземних інвестицій, а й розробляю нову модель кластерного українсько-швейцарського економічного співробітництва, вважаючи на особливості й тенденції геополітичного становища обох країн. Моїм науковим керівником є Резніков Валерій Володимирович, доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор кафедри

міжнародних економічних відносин та логістики, який залишається «духовним батьком» для більшості випускників нашого факультету, котрі після нашої дипломатичної «кузні» продовжують свій шлях на ключових політичних посадах в Україні та за кордоном.

– На вашу думку, як піднімати науку сьогодні в Україні, які проблеми варто вирішувати нагально?

– Як відомо, «важкі часи народжують сильних людей», які своєю чергою створюють добру добу. Тож, сучасні випробування, що спіткали кожного українця, і, отже, кожного науковця, стали та продовжують залишатися тією біблейською темрявою, в якій народжується справжнє, невгасиме світло життєстверджувальних відкриттів. Це вбудовано у наш менталітет на генетичному рівні, мені здається. Усе це до чого: наша національна академічна спільнота за будь-яких умов та обставин еволюціонує, що можна дуже виразно простежити крізь хронос. Головна проблема, втім, залишається тією самою, що була і тридцять/сорок умовних років тому: програмно-цільове фінансування науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, вірніше, його дуже скромні обсяги...

– Яким бачите розвиток української науки після війни?

– На мій погляд, найнебезпечніший рубікон розпачу та невідання вже пройдено, якщо говорити й про особистісний настрій всіх, і про загальне «енергетичне поле» національного викладацько-дослідницького фронту. Війна зумовила посилення міжнародної солідарності та усебічної допомоги, втілюваної, зокрема, значною мірою стосовно українських науковців. Наприклад, бувши залученими до різноманітних закордонних проєктів, ми не тільки маємо можливості набагато більшою мірою, ніж будь-коли раніше, абсорбувати зовнішні знання та практики, а й дисемінувати свої власні. Я говорю про український унікальний досвід викладання, дослідницької діяльності, координації

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

та організації «вишівських» й індивідуальних просвітницьких ініціатив тощо загалом, і, під час війни, зокрема. Тому, наша надзадача, тобто української наукової спільноти, «вижати» максимум навіть із таких кризових обставин: залучити та зберегти підтримку якомога більшої кількості провідних міжнародних think tanks, фондів, приватних донорів, які заохочуватимуть українське економічне диво, зокрема, знову ж таки, інвестуванням у наші НДДКР... Коли вдасться цей крок, та в якості наступного або паралельного відбуватиметься поступове збільшення державного бюджетування в цю галузь та в інноваційну екосистему, українська наука точно впевнено «стане» на правильні «колії», що спрямують її до нових переможних вершин та безкраїх горизонтів натхнення та можливостей. Дуже вірю та сподіваюсь саме на такий сценарій.

– Дійсно, сьогодні, коли держава у стані війни, науковці потребують якщо не нагальної підтримки, то надії... Що вас підтримує, мотивує та надихає?

– Я впевнена у гідності та талантах наших академічних «агентів змін» та їх надмісії, яка є саме такою, без перебільшення, з огляду на те внутрішнє та зовнішнє середовище, у якому перебуває кожен з нас.

– Ваш головний здобуток 2024 року?

– Успішне закінчення Естонської Школи Дипломатії, одного із моїх проєктів, пов'язаних із діджитал-безпекою наших співвітчизників за кордоном, про який я вже зазначала і реальні результати якого на практиці я бачу, і, звичайно, всі ті маленькі «рукотворні чудеса», як їх називаю, реалізовані з моїми однокумцями в рамках тих волонтерських ініціатив, де я досі маю честь допомагати.

– Наостанок розмови, яку роль відіграла аспірантура на вашому шляху?

– Знаєте, що зі мною б не відбувалося

впродовж цих найстрашніших, воєнних років, із вересня 2022 року в мене продовжує залишатися рятівна бухта, своєрідний причал надії та втілення однієї з найголовніших цілей цього періоду мого життя. Це, як і раніше, рідний Каразінський і головне наукове дітище всього цього етапу – моє дисертаційне дослідження. За нього я несу відповідальність не просто перед собою та своїм університетом, а й перед усією країною, бо кожен інноваційний науковий витвір, саме таке визначення я дозволю собі, та його здобутки, покликані на реально здійснюване та відчутне покращення рівня життя населення у тій чи іншій сфері, особливо в наш час.

– Якими думками ви хотіли б

поділитися з каразінцями?

– Я думаю, що набагато краще це зроблять українські класичні твори, маю на увазі ті скарби джерел мудрості нашої народної, та світової, якими вони зіткані. Тож, процитую тільки, з вашого дозволу, одного із моїх найулюбленіших письменників плеяди «розстріляного відродження», Івана Багряного: «сміливі завжди мають щастя», всім відомий зі шкільної програми роман «Тигролови». Тож, продовжуємо бути сміливими, каразінці, як це почали робити наші університетські попередники понад двісті років тому. А сміливість – це дар тільки гідних, шляхетних словом та ділом, борців за правду.

Меланія РИБАЛКО, студентка.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

«МОЯ ГОЛОВНА МЕТА, ЯК У ЖИТТІ, ТАК І В ПРОФЕСІЇ, – ЗАЛИШИТИСЯ ЛЮДИНОЮ», – ІНТЕРВ'Ю З АСПІРАНТОМ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ДМИТРОМ ЗАКОВОРОТНИМ

Юридична наука – це не лише закони, а й постійний пошук справедливості, осмислення суспільних викликів та формування майбутнього правничої думки. Аспіранти, які присвячують себе дослідженням у цій сфері, є важливою частиною університетського середовища, адже саме вони рухають науку вперед, відкриваючи нові горизонти для правознавства.

Один із таких дослідників – Дмитро Заковоротний, аспірант третього курсу юридичного факультету Каразінського університету. Він уже третій рік занурений у наукову роботу, аналізує складні правові явища та, можливо, закладає основу для майбутніх змін у законодавстві. Ми поговорили з ним про його дослідження, натхнення в юриспруденції та труднощі аспірантського життя.

– Яка тема вашого наукового дослідження? Чому обрали саме її?

– Тема мого наукового дослідження – «Заходи примусу в конституційному праві України». Я обрав саме її через особисту зацікавленість у механізмах функціонування правової системи, а також через її безумовну актуальність. У сучасних умовах правова держава має забезпечувати баланс між захистом прав людини та необхідністю застосування примусових заходів для підтримання правопорядку. Дослідження цього питання дозволяє глибше зрозуміти, як саме держава регулює подібні механізми, які існують правові межі їх застосування, а також які ризики можуть виникати внаслідок зловживань чи прогалин у законодавстві. Окрім того, ця тема є важливою в контексті правових реформ в Україні, що робить її не лише теоретично значущою, а й практично корисною для вдосконалення правових інститутів.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

– Чи є у вас улюблений правник чи науковець, який надихає?

– Я не прихильник того, щоб створювати собі кумирів, адже кожна людина, якою б видатною вона не була, має свої сильні та слабкі сторони. Безумовно, існують особистості, яких глибоко поважаю за їхній внесок у розвиток правознавства, професійні здобутки та людські якості. Вони можуть викликати захоплення своєю ерудицією, принциповістю чи здатністю змінювати правову систему, але, на мою думку, буде некоректно виділяти когось окремо. Щодо мотивації, я переконаний, що вона має йти зсередини. Надихати себе повинна сама людина, а не чекати цього від когось іншого. Зовнішні фактори – це лише короткочасний імпульс, який може швидко зникнути. Справжня мотивація народжується тоді, коли ти усвідомлюєш власний шлях, бачиши свій розвиток і можеши чесно сказати собі: «Так, я йду вперед, роблю те, що важливо, і мені не соромно за обраний шлях». Саме цей внутрішній діалог і є найкращим рушієм для руху вперед.

– Що для вас найскладніше в аспірантурі?

– Найскладніше в аспірантурі – знайти достатньо часу, щоб повністю зануритися в навчальний процес і дослідницьку роботу й не жертувати якістю. Однак це не стільки проблема аспірантури, скільки виклик, який постає перед кожним, хто поєднує наукову діяльність із професійною практикою. Робота юриста вимагає значних часових витрат, уваги до деталей, аналітичного підходу, а також постійного самовдосконалення. Водночас навчання в аспірантурі – це не просто здобуття нових знань, а й глибоке занурення в дослідницьку діяльність, аналіз законодавчих норм, написання наукових статей і дисертації. Саме тому важливо навчитися ефективно балансувати між роботою, навчанням та особистим життям й використовувати жорсткий тайм-менеджмент, планування і чітку

пріоритизацію завдань. Без цих навичок легко зіткнутися з перевантаженням та втратою мотивації. Важливо також не забувати про відпочинок і підтримку від колег та наукового керівника, адже аспірантура – це не лише індивідуальна робота, а й частина великої академічної спільноти.

– Чи є у вас хобі або заняття, яке допомагає «перезавантажувати» мозок після роботи з законами та статтями?

– Якщо говорити про заняття, які допомагають мені «перезавантажити» мозок після роботи з законами та статтями, то в моїй щоденній рутині є кілька практик, що чудово цьому сприяють. Одна з них – це крижаний душ зранку. Це не лише спосіб прокинутися, а й відмінний метод загартування, який допомагає зібрати думки, освіжити свідомість та зарядитися енергією на весь день. Також я практикую стояння на цвяхах (дошка Садху). Це заняття здається випробуванням на силу волі, але насправді чудово допомагає зняти напругу. Звісно, немає нічого кращого, ніж зустрітися з друзями, живе спілкування – це завжди найкраща терапія, що допомагає змінити фокус уваги, поділитися думками та зарядитися новими ідеями.

– Якби ви могли взяти участь у судовому процесі будь-якої історичної постаті, хто б це був і чому?

– Відверто кажучи, немає такого судового процесу, у якому мені б хотілося взяти участь. У кіно та серіалах судові засідання завжди подають як емоційні, драматичні та повні несподіваних поворотів події, що наділяє їх статусом надзвичайної важливості. Проте в реальному житті судовий процес значно менш видовищний, і його результат залежить не стільки від майстерності ораторів у залі суду, скільки від тієї кропіткої роботи, що була виконана ще до засідання: аналізу доказів, складання юридичних документів, роботи з нормами права

та судовою практикою. Мені більше цікаво вивчати мислення історичних особистостей – як вони ухвалювали рішення, які мотиви ними керували, як вони сприймали правові норми свого часу та що їх змушувало діяти певним чином. Для цього є книги, документальні фільми, архівні матеріали та відкриті джерела. Нещодавно, наприклад, ЦРУ розсекретило багато історичних документів, і тепер кожен охочий може переглянути їх або навіть завантажити. Це справді захоплює, бо такі файли дають змогу зазирнути у внутрішню «кухню» великих політичних рішень і зрозуміти логіку тих, хто їх ухвалював. Якщо з'являється вільний час, я переглядаю такі матеріали, бо вони дозволяють побачити історію не лише в загальних рисах, а й у деталях, які зазвичай залишаються поза увагою широкого загалу.

– Яке ваше найамбітніше професійне прагнення? Чи є мета, яку поставили собі ще з першого курсу?

– Моя головна мета, як у житті, так і в професії, – залишитися людиною. Це здається простою ідеєю, але насправді це найбільший виклик у будь-якій сфері, особливо там, де успіх часто вимірюється статусом, грошима чи впливом. Я переконаний, що нагороди, відзнаки, великі прибутки – усе це з часом може втратити свою цінність, бо стає буденністю. Але те, що дійсно має значення, – це слід, який залишиши після себе. Якщо говорити про амбіції, то мені важливо не просто досягти особистих вершин, а зробити щось, що матиме значення й після мене. Наприклад, створити фонд, який працюватиме навіть після моєї смерті, допомагатиме людям. Це могло б бути щось, пов'язане з освітою, підтримкою молодих спеціалістів чи благодійністю. Для мене професійний успіх – це не лише кар'єрний ріст, а й можливість бути корисним, створити щось більше, ніж я сам. І саме це є тією метою, яку я тримаю в голові ще з першого курсу.

Анастасія ОДИНЕЦЬ.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПИРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

ВОЛОДИМИР ПАНОВ, АСПРАНТ ФІЛОСОФСЬКОГО ФАКУЛЬТЕТУ: «ГУМАНІТАРНА НАУКА ПОВИННА ВИКОНАТИ КРИТИЧНО ВАЖЛИВУ ФУНКЦІЮ – ОСМИСЛИТИ СУСПІЛЬСТВО ВІЙНИ ТА УПОРЯДКУВАТИ ЦЕ ОСМИСЛЕННЯ В КАТЕГОРІЯХ, ДОСТУПНИХ ПЕРЕСІЧНОМУ УКРАЇНЦЮ»

Історія Володимира з Каразінським почалася ще у 2014 році, зі вступу на бакалаврат, і з того часу він йде стежками кропіткого вивчення філософії. Його дослідження стосуються мовного імперіалізму: «Це достатньо стара теорія, що тягнеться десь із 60-х років, і коли я обирав тему, то щиро не міг збагнути, чому в Україні її ніхто не досліджує? Актуальність настільки очевидна, що аж за версту почути. Але в процесі дослідження зрозумів, чому вона не популярна – у ній вистачає проблем. Одна з них полягає у відсутності хорошої теоретичної бази, а ті ідеї, які є, – застрягли десь у 80-х роках. Довелося осучаснювати та вводити нові концепти: трансмовний суб'єкт, lingua franca тощо».

– Нещодавно ваша дисертація була рекомендована до захисту, з чим вас вітаємо! Розкажіть, якій тематиці присвячені наукові пошуки?

– Так, днями рекомендували. Мене навіть хвалили, але розумію, що дисертація не ідеальна. Хоча що в цьому світі ідеальне? Якщо чесно, то я не знаю, як мене витримує мій науковий керівник – Корабльова Надія Степанівна. Бо часом я занадто незалежно працюю та можу робити їй сюрпризи у вигляді непередбачуваних дзвінків: «Ой, Надіє Степанівно, а я тези на конференцію подаю... уже завтра... потрібно з вами узгодити текст, тему й назву. Я вже все зробив, підпишіть, будь ласка!»

Якщо повертатися до дисертації, то свою тему – «Мовний імперіалізм:

український контекст» – я обирав ще у 2020 році. Хотів щось актуальне, і обрав на свою голову – поки ці роки сидів і досліджував, то зрозумів, що хочу насварити головного теоретика цього напрямку: щось він взагалі ніякої теоретизації не зробив! Хоча практику описав добре, але з теорією не заморочувався. Повномасштабне вторгнення, на жаль, зробило тему моєї дисертації ще актуальнішою. Конкретно на захист це вплинуло тим, що тепер не сплю ночами й виправляю правопис, бо раптом зацікавиться хтось не зі спеціалізованої ради, прочитати захоче про насущне, а там ком потрібних немає! Ще й у дисертації

про мову.

– Як змінилося ваше життя як молодого науковця з Великою війною?

– По-перше, я пропустив усі дедлайни [посміхається]. Довелося йти в академічну відпустку. Визнаю свою провину, бо десь робота могла зробитися швидше. Але з початку вторгнення й десь до середини літа 2022 року я просто «вилав» із процесу. Мабуть, якби я мав цей час, то встиг би вчасно захиститися (і якби міністерство освіти на ходу не змінювало правила гри, але зараз не

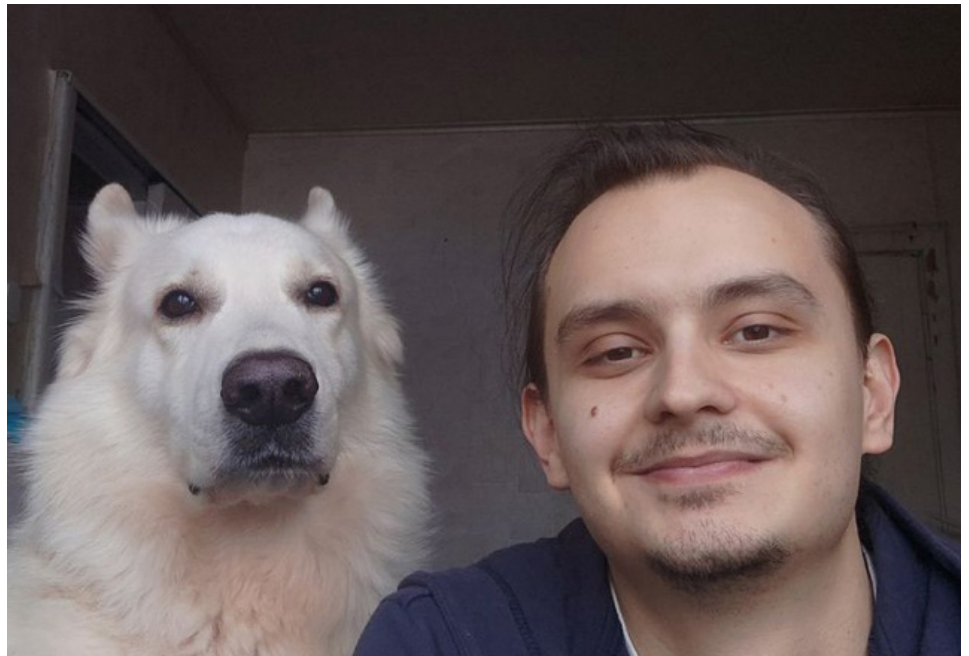
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

про це). Головна проблема вторгнення в тому, що нестабільності в житті стало ще більше. Не зрозуміло, що завтра може трапитися з країною та державними інституціями, ринок праці зовсім у поганому стані, ще й інфляція. Напевно, варто було б згадати й прильоти, але після стількох років, психіка вже не реагує на них, навіть якщо вибух був поруч. Одним словом, я прекаріат. Навчання в аспірантурі давало хоч якусь стабільність, ще розумів, що робити та на що розраховувати, але ось вже скоро її кінець. Що далі? Візьмемо той же шлях викладача/науковця, до якого готує аспірантура: потрапити на ставку нелегко, бо фінансування не вистачає, а коли вже потрапляєш – беруть лише на річний контракт, який стабільності в майбутньому не надає.

– Як має розвиватися українська наука під час і після війни?

– Потрібні тектонічні зміни в усій системі (не тільки освіти, але й в державній, у соціальних і культурних порядках тощо), аби хоч якось виправити становище. Навіть абсолютно банальний варіант: «Та просто вливайте якомога більше грошей в освіту!» – не спрацює. Зокрема тому, що більшість молодих студентів зараз вважає кар'єру в секторі освіти та науки зовсім не престижною та відверто дивуються такому вибору кар'єри. Але причин можна й більше назвати.

Щодо розвитку під час війни, тут є лише один вимушений варіант – зосередитися на виживанні. У пріоритеті зараз інженери, програмісти та всі, хто займається виробництвом військової техніки. Хоча й не варто забувати, що гуманітарна наука повинна зараз виконати критично важливу функцію – осмислити суспільство війни та упорядкувати це осмислення в категоріях, доступних пересічному українцю. А після війни пропоную змінювати систему взаємодії науки з суспільством, не закривати науку десь на горі, але створювати її «малі осередки» й інтегрувати її у повсякденне життя. Щоб саме суспільство могло доторкнутися до науки й фінансувати

її. Звучить як утопія, так. Але це візія на багато років вперед.

– Що вас підтримує, мотивує та надихає?

– Я скажу відверто – нічого, бо я не бачу ніякого майбутнього. Не бачу, куди прагнути та на що сподіватися, можна лише вивозити. Є якісь якорі, які тримають тебе тут і не дають зробити з собою щось не добре. Подібні емоції зараз задавлюються й витісняються, їм не дають права на існування, але від цього вони не перестають існувати.

– Який ваш головний здобуток 2024 року?

– Вижити й не кинути все, бо такий зараз час. Один раз вдалося виїхати до друзів, добре провести час. Переглядали старі мультики. Потім усі заснули, а я зміг подивитися на зірки. Один із небагатьох моментів, що нагадує нормальне життя.

– Якими думками хотіли б поділитися з каразінцями?

– Треба щось змінювати! Треба бути ініціатором змін, а не просто чекати «благословення» згори. З аспірантурою (майже) за плечима, я себе тепер чітко асоціюю саме з науковою діяльністю. Але сидіти й чекати,

поки нам, науковцям, хтось дасть грошей, інструментів у лабораторію, підтримку і повагу безглуздо. Треба пропонувати зміни та самостійно починати їх реалізовувати в маленьких масштабах і поступово збільшувати. Я впевнений, що в кожного з нас є ідеї для таких змін, так може вже настав час якось з ними працювати?

– Що б ви могли сказати тим, хто сумнівається у вступі до аспірантури?

– Спочатку бачиш аспірантуру як продовження улюбленої справи, прагнення свою зацікавленість або захопленість перетворити в щось серйозне, науково оформлене та обґрунтоване. І це цікаво, так – вивчити те, що хочеш, але з періодичними нагадуваннями про дедлайни від колег, які не дають закинути те, що тобі цікаве. Але пам'ятайте, що далі – вільне плавання. Свій шлях. Уже не вийде відкласти своє життя на потім (на «після бакалаврату», на «після магістратури», на «ой, а я ще можу кілька років в універі побути, а після вже почну жити»). Чи ви впевнені, що за чотири роки встигнете написати дисертацію й подолати всю бюрократію, а ще й знайти собі місце в житті? Я не зовсім встиг. Ось тільки наздоганяю.

Меланія РИБАЛКО, студентка.

УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЮВІЛЕЙ. АСПІРАНТУРІ КАРАЗІНСЬКОГО – 100!

«ІСТОРІЯ – ЦЕ НЕ ЛИШЕ ФАКТИ, А ГЛИБОКЕ РОЗУМІННЯ ПРОЦЕСІВ», – ІНТЕРВ'Ю З АСПІРАНТОМ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ІГОРЕМ ХИЖНЯКОМ

Історія – це не лише факти й дати, а передусім глибоке розуміння процесів, що формували світ, у якому ми живемо. Для когось це шкільний предмет, для когось – улюблене хобі, а для Ігоря Хижняка, аспіранта другого курсу історичного факультету Каразінського університету, це шлях, що визначає його життя.

У цій розмові дізнаємося, чому він обрав саме Каразінський, над чим працює в аспірантурі та як поєднує наукову діяльність з особистими інтересами. А ще поговоримо про подорожі в часі та плани на майбутнє молодого історика.

– Чому ви обрали саме історичний факультет Каразінського університету?

– Я навчався тут у бакалавраті та магістратурі, і за цей час переконався у високому рівні викладання, доступності необхідних наукових ресурсів та підтримці з боку викладачів. До того ж мені було важливо обрати наукового керівника, з яким я міг би ефективно працювати. Саме ці фактори стали вирішальними у виборі аспірантури в Каразінському університеті.

– Яка тема вашого дослідження в аспірантурі та чому вона вас зацікавила?

– Моє дослідження присвячене образам Болгарії в суспільній думці України початку ХХ століття. Ця тема мене зацікавила передусім через її міжкультурний аспект, що дає змогу простежити, як формувалися уявлення про Болгарію в українському суспільстві. Крім того, мене приваблює можливість застосування конструктивістського та дискурсивного підходів, які дозволяють глибоко аналізувати формування суспільних уявлень і

стереотипів.

– Як поєднуєте дослідження з особистим життям? Чи є які-небудь захоплення або інтереси поза наукою, які допомагають вам зберігати баланс?

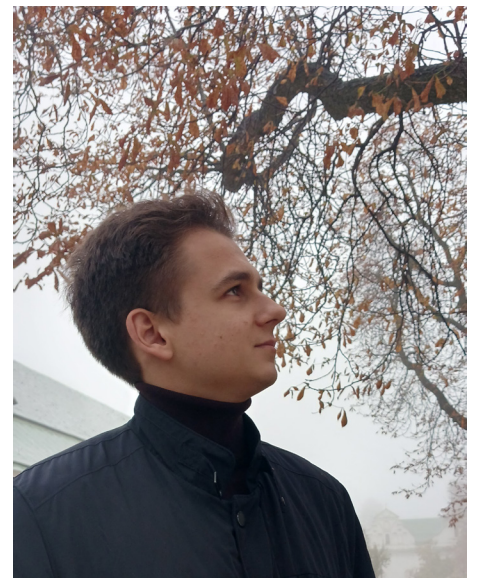
– Паралельно з навчанням в аспірантурі займаюся викладанням історії для старшокласників, що, безумовно, є продовженням моєї наукової діяльності. Це не лише дозволяє закріплювати власні знання, а й допомагає розвивати навички пояснення складних історичних процесів доступною мовою. Через завантажений графік часу на інші заняття майже не залишається, але намагаюся знаходити моменти для прогулянок і читання, що допомагає перемикатися та відпочити. Поки що я більше зосереджений на навчанні та викладанні, тому говорити про якісь значні досягнення поза наукою, мабуть, зарано. Можливо, з часом з'явиться можливість розширити коло захоплень.

– Як щодо досягнень?

– Зараз я на другому курсі, поки що говорити про значні досягнення зарано. Головним для мене є системна робота над дисертацією, поглиблення дослідження та опанування нових методологічних підходів. Впевнено рухаюся до справді важливих результатів, і саме їх вважаю пріоритетними. Мені більше імпонує працювати над якісним науковим продуктом, ніж вихвалитися проміжними досягненнями.

– Якби ви могли організувати подорож у будь-який період минулого без страху за власну безпеку, куди б вирушили?

– Це питання більше з галузі наукової фантастики, але якщо уявити таку

можливістю, то я б вирушив у добу Античності. Цивілізації Греції та Риму завжди мене приваблювали своєю культурою, політичною організацією та рівнем знань у різних сферах. Було б цікаво побачити, яким було життя в Афінах у часи Перікла або в Римі за доби Цезаря.

– Ким бачите себе через 5–10 років?

– Бачу себе переважно в академічному середовищі, оскільки мене більше цікавить глибоке дослідження історичних процесів, ніж їх популяризація. Публіцистика та публічна історія, безумовно, важливі, але вони часто вимагають спрощення складних концепцій, що може призвести до втрати нюансів та глибини аналізу. Натомість у науковій діяльності мені імпонує можливість детального вивчення теми, робота з архівними матеріалами, критичний аналіз джерел та участь у фахових дискусіях. Тому через 5–10 років я бачу себе дослідником, викладачем чи, можливо, автором наукових монографій та статей, який продовжує розвивати історичну науку.

Анастасія ОДИНЕЦЬ, студентка.

СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ, МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ: ЩО СПІЛЬНОГО?

Сьогодні соціологічний факультет Каразінського університету активно реалізує низку міжнародних науково-дослідницьких проєктів, які спрямовані на вирішення актуальних соціальних викликів. Тематика проєктів є різноманітною, наприклад, питання демократії, довіри до політичних інститутів, гендерної рівності та подолання гендерної дискримінації, управління ризиками та кризами, цифрової трансформації освіти, а також сталого розвитку та соціальних наслідків війни, продовольчої безпеки та продовольчої рівності, сталого розвитку, європейських цінностей тощо. Проєкти фінансуються провідними міжнародними інституціями, такими як Європейська Комісія (програма Horizon2020, Horizon Europe, Erasmus+), Шведський інститут, Дослідницька рада Норвегії. Ці дослідження мають важливе значення, адже сприяють виробленню практичних рішень для підвищення соціальної стійкості, безпеки суспільства, удосконалення освітніх практик та зміцнення міжнародної співпраці України з європейськими країнами.

Про один з таких проєктів ми б хотіли розповісти шановним читачам газети «Каразінський університет», а саме про проєкт «Дослідницька та освітня мережа з питань викликів зовнішній політиці ЄС – ValEUs», який команда дослідників соціологічного факультету почала

реалізовувати з 2024 року у співпраці з партнерами з усього світу за фінансування програми Європейської Комісії Erasmus+ (№101127800 ERASMUS-JMO-2023-NETWORKS, період реалізації проєкту: 01.01.2024 – 31.12.2026). У проєкті беруть участь 20 партнерських установ із 17 країн на п'яти континентах. Його головна мета – дослідити зовнішню політику Європейського Союзу та виклики, які постають перед його фундаментальними цінностями. Професор Тім Бейхельт, керівник мережі та професор європейських студій в університеті Віадрина, підкреслює необхідність перевірки того, чи дотримується ЄС цінностей, які він проголошує для себе та інших. Особливу увагу приділено таким питанням, як міграція, політика надання притулку та процес розширення ЄС, які можуть свідчити про систематичні відхилення від встановлених нормативних стандартів. У ході реалізації проєкту мережа ValEUs вже реалізує спільні міжdisciplinarnі дослідницькі проєкти, впроваджує освітні формати та сприяє колегіальному обміну через конференції, літні школи та масштабний онлайн-курс. Крім того, консорціум прагне ініціювати суспільні дебати та розробляти рекомендації як для політичних діячів, так і для громадянського суспільства.

Команда дослідників соціологічного факультету активно співпрацює з консорціумом проєкту щодо реалізації

ключових цілей і завдань, а також досягнення поставленої мети. Так, наприклад, 13-15 вересня 2024 року відбулася перша масштабна подія в межах проєкту, а саме «First Annual ValEUs Conference: The Contestation of European Values From Afar», яка відбувалася на базі Назарбаєв Університету (Астана, Республіка Казахстан). Ця конференція була присвячена аналізу сприйняття європейських цінностей у неєвропейських контекстах, зокрема в країнах Америки, Азії, Африки та Близького Сходу, а метою заходу було дослідити, як індивіди, групи та еліти в цих регіонах сприймають європейські цінності та як ці зовнішні уявлення розуміються європейськими елітами. Харківську команду проєкту представляли Руслан Запорожченко та Дмитро Бойко, які взяли участь у міжdisciplinarnих дискусіях, обговорюючи виклики, пов'язані з впровадженням та сприйняттям європейських цінностей за межами Європейського Союзу, а також представили результати власних досліджень. Зокрема, Руслан Запорожченко розповів про динаміку сприйняття європейських цінностей українцями за останні 20 років та ті ключові фактори, які впливали на неї, а Дмитро Бойко розвінчував ключові міфи про євроінтеграційні процеси та сприйняття вступу до ЄС і НАТО українцями.

Окрім того, проєкт пропонує серію

ВАЖЛИВІ ПРОЄКТИ

подкастів, присвячених обговоренню зовнішньої політики Європейського Союзу та викликів, пов'язаних із його фундаментальними цінностями. У цих подкастах експерти з різних країн аналізують, як ЄС дотримується проголошених цінностей у своїй зовнішній політиці, зокрема в питаннях міграції, політики надання притулку та розширення Союзу. Подкасти також досліджують сприйняття європейських цінностей у неєвропейських контекстах та обговорюють альтернативні політичні програми для майбутніх викликів, а самі аудіоматеріали доступні на офіційному сайті проєкту. Також у рамках проєкту організується серія лекцій, присвячених аналізу та обговоренню ключових аспектів зовнішньої політики ЄС. Ці лекції залучають експертів з різних країн, які діляться своїм досвідом та знаннями щодо впровадження європейських цінностей у глобальному контексті. Тематика лекцій охоплює питання міграції, політики надання притулку, процесу розширення ЄС та інших актуальних викликів, з якими стикається Союз на міжнародній арені.

Зараз консорціум проєкту також розробляє масштабний онлайн-курс, який буде доступний і відкритий для широкої аудиторії. Цей курс спрямований на надання учасникам глибокого розуміння зовнішньої політики ЄС, її цінностей та викликів, а онлайн-формат дозволяє залучити слухачів з різних куточків світу, сприяючи поширенню знань

та стимулюючи глобальний діалог щодо ролі ЄС у сучасному світі. У цьому контексті керівниця харківської команди проєкту Олена Мурадян долучилася до запису онлайн-лекції, яка присвячена гендерній рівності, боротьбі із гендерними дискримінаціями та взаємодії між Україною і Європейським Союзом в контексті подолання гендерної нерівності. Такі освітні ініціативи проєкту підкреслюють важливість обміну знаннями та досвідом для зміцнення розуміння та впровадження європейських цінностей в українському суспільстві.

На днях команда проєкту завершила написання двох розділів у майбутній книзі, до створення якої долучилися всі учасники проєкту, і яка буде присвячена сприйняттю європейських цінностей у країнах пострадянського простору. Перший розділ стосується аналізу трансформації ціннісних орієнтацій українського суспільства від здобуття Україною незалежності до сучасних подій повномасштабної російської військової агресії. Особливий акцент робиться на ролі інтеграції у зміцненні соціальної згуртованості, формуванні громадянської ідентичності та підтримці демократичних норм серед українців. Другий розділ присвячений аналізу євроскептичного дискурсу в Україні протягом періоду з 2014 по 2022 рік, де використовується ретроспективний аналіз критичних аргументів щодо європейської інтеграції, виявляючи основні стратегії євроскептиків. Ці два розділи є спробою отримати цілісну картину сучасного етапу європейської інтеграції України.

Але участь у проєкті не обмежується лише дослідницькими ініціативами. Ми прагнемо також залучати до участі в проєкті й студентів, що є однією із візій нашого структурного підрозділу, і ми пишаємося, що каразінські студенти долучені до цих можливостей. У межах проєкту регулярно проводяться літні школи, що відкривають широкі можливості для студентів отримати цінний досвід, поглибити свої знання та долучитися до міжнародного академічного середовища. Зокрема, у 2025 році заплановано одночасне проведення трьох літніх шкіл, які проходять у різних країнах світу: Данії (Роскільде), Туреччині (Стамбул) та Мексиці (Гвадалахара). Студентка факультету Олександра Яшкіна

пройшла конкурсний відбір і буде брати участь в літній школі в Туреччині, під час якої студенти аналізуватимуть міграційну політику ЄС, ситуацію з сирійськими біженцями у Туреччині та вплив воєнного конфлікту на Близькому Сході на процеси європейської інтеграції країн Східної Європи.

Проєкт ValEUS не обмежується суто науковим аналізом чи академічною рефлексією – це насамперед практична платформа для взаємодії експертів, студентів, науковців та громадських активістів із різних країн світу. Завдяки такому широкому міжнародному формату, українські дослідники отримують доступ до світових академічних мереж та сучасних методологічних підходів, а українські студенти мають змогу навчатися у найкращих фахівців у рамках літніх шкіл, онлайн-курсів і тематичних подкастів. Це, у свою чергу, відкриває шлях для формування нового покоління українців, які не лише поділяють європейські цінності, а й здатні критично мислити, аналізувати та впливати на політику та суспільство. Саме такі ініціативи створюють ґрунт для глибоких і незворотних змін у суспільстві, допомагаючи Україні будувати країну, яка базується на повазі до людини, демократичних цінностях та верховенстві права. І саме тому реалізація цього проєкту сьогодні є важливою, як ніколи раніше – адже вона відкриває нові перспективи для розвитку України як сучасної європейської держави.

Матеріал підготували:

Олена МУРАДЯН, деканка соціологічного факультету, керівниця харківської команди дослідників проєкту ValEUS.

Руслан ЗАПОРОЖЧЕНКО, науковий співробітник проєкту ValEUS.

А ЯКИЙ У ВАС ДЕКАН? ЖІНКИ В НАУЦІ

«ЧИМ БІЛЬШЕ ПРАЦЮЮ У СВОЇЙ ЦАРИНІ, ТИМ БІЛЬШЕ НОВОГО, ЦІКАВОГО І ПЕРСПЕКТИВНОГО ЗНАХОДЖУ», – ІНТЕРВ'Ю З ДЕКАНОМ ФІЛОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЄВГЕНІЄЮ ЧЕКАРЕВОЮ

Філологія – не лише про книжки й тексти. Це – про мову як код культури, про сенси, які формують нашу реальність, про зв'язок між епохами, думками, ідентичностями. Це складна, але напрочуд цікава й глибока наукова ніша, яка вимагає не лише знань, а й тонкого чуття, інтелектуальної витонченості та людської глибини.

Саме такою постає наша сьогоднішня героїня – Євгенія Чекарева, деканеса філологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, доктор філологічних наук, професорка, жінка, яка вміє поєднувати наукову строгість із щирістю, а адміністративну відповідальність – із людяністю. У 2018 році вона була відзначена премією III ступеня університету за високі досягнення в педагогічній та науковій діяльності.

Євгенія Сергіївна – авторка близько п'ятдесяти наукових та науково-методичних праць, а її наукові зацікавлення охоплюють мовознавство, класичну філологію, лексико-семантичні системи давньогрецької та латинської мов. Її праці – це глибокий аналіз концептосфер простору й часу, вивчення мови як дзеркала пізнавальних процесів людини, що особливо актуально в епоху змін і трансформацій.

З Євгенією Сергіївною ми говорили не лише про науку, але й про особисті вибори, виклики дистанційного навчання, війну, силу факультетської спільноти, ідеального викладача та фразу, яка могла б стати девізом її життя.

– **Якби ви могли повернутися в момент вибору професії, чи обрали б**

той самий шлях?

– *Без вагань обрала б свою професію філолога-класика знову. Чим більше працюю у своїй царині, тим більше нового, цікавого й перспективного знаходжу. Дуже важливо бачити в професії нові горизонти.*

– **Дистанційне навчання стало викликом для всіх. Що було найважче в цій ситуації?**

– *Думаю, багато хто з моїх колег погодяться, що в дистанційному форматі навчання головним викликом є не технічне забезпечення та організація освітнього процесу. Із цим потроху всі впоралися. Проблемою залишається*

нестача комунікації, справжній обмін думками й емоціями з аудиторією, розуміння реакцій студентів і їхнього повного занурення в процес навчання.

– **Як війна змінила вас?**

– *Керівництво факультетом я взяла на себе саме під час війни. Тому, власне, мені важко зіставити свій стиль роботи до й під час збройної агресії проти нас. Звичайно, війна вплинула на всіх і змінила нас багато в чому. Але мені важко зараз дати чітку оцінку таким змінам. Ми всі ще в процесі особистісних трансформацій. Усе це можна буде чітко оцінити згодом, коли подивимося на все трохи спокійніше й на відстані часу.*

А ЯКИЙ У ВАС ДЕКАН? ЖІНКИ В НАУЦІ

– Чи є ініціативи або проєкти факультету, спрямовані на підтримку студентів та викладачів, що постраждали від війни?

– У цьому питанні ми повністю залучені до загальноуніверситетських ініціатив психологічної підтримки викладачів та студентів, лекцій з ментального здоров'я. Завжди у важких ситуаціях нам допомагає профспілка університету та керівництво загалом.

– Що, на вашу думку, зараз найбільше потрібно студентам філологічного факультету, щоб допомогти їм пройти через цей складний період та зберегти інтелектуальний потенціал факультету?

– Мені здається, що зараз головне –

увага, повага й чуйність одне до одного. І студенти, і викладачі, і адміністрація факультету й університету стикнулися з такими викликами й випробуваннями, які ніхто з нас не міг очікувати, підготуватися заздалегідь. Тому просто спокійно працювати, підтримувати одне одного – уже дуже багато на сьогодні.

– Яким має бути ідеальний викладач філології?

– Першим філологом традиційно вважають Ератосфена Кіренського, який жив у III–II столітті до нашої ери, очолював славнозвісну Александрійську бібліотеку та був не тільки філологом, поетом, але й географом, астрономом, математиком. В античні часи філологом називали людину з

енциклопедичними знаннями, широким і глибоким поглядом на життя і події в ньому. Мені здається, ідеальний філолог сьогодні має бути людиною з дуже широкими знаннями, блискучо володіти словом і навчати своїх вихованців. Адже слово – це справжній інструмент для перетворення світу.

– Яка фраза могла б стати девізом вашого життя?

– Не можу не звернутися до класики. Кожного дня переконаюся в мудрості латинських висловів – *Aurea mediocritas* «золота середина» та *Festina lente* «поспішай повільно». А студентам завжди бажаю – «Вперед і вгору»!

Анастасія ОДИНЕЦЬ, наш спецкор.

ЖІНКИ В НАУЦІ

КЕРІВНИЦТВО У ВОЄННИЙ ЧАС: ЗАВКАФЕДРИ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ОЛЬГА ВОЛОБУЄВА ПРО РОБОТУ, ЗДОБУТКИ Й НАТХНЕННЯ

В умовах сучасних викликів українська медицина стикається з багатьма новими випробуваннями, і робота кафедр медичних університетів має ключове значення для підготовки майбутніх лікарів та розвитку науки. Про труднощі та здобутки своєї кафедри, а також про стан імунітету українців, вірусні загрози та натхнення в роботі ми поговорили з Ольгою Вікторівною Волобуєвою кандидаткою медичних наук, доценткою, яка очолює кафедру інфекційних хвороб Каразінського університету, також є автором 100 наукових робіт, 2 патентів, співавтором 8 методичних рекомендацій для студентів і викладачів з інфекційної патології, 4 навчальних посібників. Активний член союзу «Асоціації інфекціоністів України».

– Розкажіть, будь ласка, про свій досвід роботи у Каразінському університеті. Що для вас є найважливішим у викладанні медичних дисциплін?

ЖІНКИ В НАУЦІ

– Після закінчення Харківського національного медичного університету отримала спеціальність з інфекційних хвороб. У 2001 році під керівництвом професора В. П. Малога захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук на тему: «Вазоактивні фактори (ендотелін-1 та оксид азоту) та система гемостазу у хворих на дифтерію (клініко-експериментальне дослідження)». У 2009 році я почала працювати у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна на кафедрі загальної та клінічної імунології та алергології медичного факультету на посаді доцента. Засновником цієї кафедри став професор М. М. Попов, продовжила традиції колективу його учениця професор Т. І. Лядова, а у 2023 році я очолила кафедру, яка після перейменування, отримала назву кафедри інфекційних хвороб та клінічної імунології.

На сучасному етапі вища медична освіта відходить від системи навчання, орієнтованої на передавання знань, формування вмінь та навичок і переходить до системи, заснованої на формуванні певних компетентностей до опанування професією майбутнім лікарем. Завданнями науково-педагогічних працівників є надання здобувачам вищої медичної освіти, комплексу інтегрованих фундаментальних та клінічних знань, вмінь, навичок, мислення, які дозволять сформувати в них адаптаційні компетентності в професії лікаря.

Пріоритетним у розвитку сучасної системи вищої медичної освіти я бачу співіснування двох напрямів навчання: традиційної та інноваційної. Необхідно формувати особистість майбутнього лікаря так, щоб він був готовий до динамічних змін як у суспільстві, так і в професійному секторі.

– Пані Ольго, і щодо керування кафедрою в умовах війни? Які виклики постали перед вами та колективом?

– Війна, безумовно, призвела до змін у звичному режимі роботи. Перед нами

постало завдання – як не втратити якість професійної освіти та зберегти мотивацію до навчання серед здобувачів освіти в умовах воєнного часу. Ми перейшли до викладання в дистанційному форматі заради збереження життя та здоров'я всіх учасників навчального процесу. Основною освітньою платформою дистанційного навчання є Moodle, яка наповнена необхідними навчальними матеріалами: презентаціями лекцій, новими методичними матеріалами, тестовими завданнями. Декілька курсів зараз на завершальному етапі сертифікації.

Організацію онлайн-освіти на кафедрі здійснюють висококваліфіковані викладачі. З початку пандемії COVID-19 пройшов уже певний час і ми маємо багатий досвід роботи в умовах дистанційного навчання. Але дистанційно проведене практичне заняття, особливо на старших курсах, не може замінити традиційні заняття очно. Тому пропонуємо здобувачам, які в місті, проведення занять на клінічних базах, де вони проводять курацію хворих на різноманітні захворювання.

Частина наших здобувачів іноземного контингенту намагаються продовжити навчання офлайн в Україні. Тому викладачі кафедри на високому рівні забезпечують навчальний процес в Івано-Франківську. Ми адаптували наукову роботу до нових реалій життя й продовжуємо свою діяльність. На цей час на кафедрі виконують три науково-дослідні роботи, навчаються аспіранти та докторанти. Співробітники кафедри беруть участь у міжнародних освітніх організаціях, програмах, фондах, грантах.

– Які ключові здобутки кафедри за останні роки можете виділити? Чим пишаєтеся найбільше?

– Головний здобуток кафедри – це колектив, інтелектуальний, професійний, дружній. Пишаюся тим, що доля звела мене з цими людьми і в роботі, і в житті. Два роки тому наш факультет розпочав потужну роботу в секторі післядипломної освіти як безперервний професійний

розвиток лікарів. І зараз на кафедрі навчаються лікарі за різними напрямками з інфекційних хвороб, фтизіатрії, пульмонології, клінічної імунології, дерматології, естетичної косметології. Ми проводимо цикли інternатури, спеціалізації, тематичного удосконалення, майстер-класи, тренінги. Це новий для нас напрям роботи. Рушійною силою цього процесу став доцент нашої кафедри О. П. Козлов.

Науково-педагогічні працівники кафедри сумісно зі студентами кожний навчальний рік беруть участь в організації та проведенні міжнародних науково-практичних конференцій студентів, молодих науковців та фахівців «Актуальні питання сучасної медицини». На Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих, технічних і гуманітарних наук у 2023 році, проведеному за наказом МОН України, під керівництвом доктора медичних наук, професора І. М. Сербіної студентка 5 курсу Ганна Чавир здобула I премію.

– Як оцінюєте рівень підготовки молодих фахівців у галузі інфекційних хвороб? Чи достатньо уваги приділяють практичним навичкам в Каразінському університеті?

– Важливість якісної підготовки лікарів важко переоцінити. Умови сьогодення значно обмежують наші можливості, однак ми організуємо для наших студентів заняття в лікарні, де вони набувають досвіду спілкування з хворими з наступним розбором індивідуальних особливостей перебігу в кожного хворого, обґрунтуванням діагнозу, призначення методів обстеження та лікування.

Форма роботи зі студентами передбачає відвідування патологоанатомічного відділення під час аутопсії померлих інфекційних хворих. Також маємо можливість відпрацьовувати навички надання допомоги при невідкладних станах в умовах симуляційного центру.

– Над чим сьогодні працюють співробітники вашої кафедри? Чи

ЖІНКИ В НАУЦІ

співпрацюєте з іншими медичними установами чи міжнародними організаціями?

– Надати студентам належні теоретичні знання та практичні навички дозволяють клінічні бази кафедр, серед яких – КП ХОР «Обласна дитяча інфекційна клінічна лікарня», КП ХОР «Обласна дитяча клінічна лікарня», Центр сімейної медицини та інтегрованих послуг «Клініка сімейного здоров'я», ДУ «Інститут мікробіології, вірусології та імунології імені І. І. Мечникова НАМН України», Інститут трихології.

Співробітники кафедри вільно володіють англійською мовою, що забезпечує комунікацію з колегами з інших установ за кордоном. У 2023–2024 роках було залучено іноземних викладачів до викладання дисциплін «Фтизіатрія» (“Phthisiology”), «Інфекційні хвороби» (“Infectious Diseases”). І в цьому році ця традиція продовжена. За програмою Erasmus+ наші аспіранти та

студенти навчаються в Університеті Умео, Швеція. Така співпраця стала можливою завдяки підтримці Dr O. Rzhepishevska.

Плануємо проєкт «Вивчення розповсюдженості хантавірусної інфекції в Східному регіоні України в умовах воєнного часу», з Dr Johan Rasmusson, університет Умео, Швеція. І це тільки частина нашої діяльності з міжнародними організаціями та університетами.

– На вашу думку, яким є стан імунітету середньостатистичного українця сьогодні? Які фактори найбільше впливають на здоров'я українців в умовах сучасних викликів?

– Це дуже масштабне запитання. З кожним роком стає все більше і більше проблем для здоров'я населення. На стан імунної системи впливають безліч чинників, як-от: екологія, харчування, якість і тривалість сну, наявність або відсутність фізичних навантажень,

шкідливі звички, психоемоційні умови в сім'ї та в колективі.

Рівень інфекційної захворюваності перевищує дані офіційної статистичної звітності, що пов'язано з низкою факторів, зокрема війною, руйнуванням служби протиепідемічного захисту; значними міграційними процесами; відсутністю інформації про захворюваність населення на тимчасово окупованих територіях України; самолікуванням хворих. Охоплення щепленнями в Україні залишається одним із викликів громадського здоров'я. За даними ВООЗ, Україна залишається однією з країн, де продовжує зростати кількість нових випадків інфікування ВІЛ, туберкульозу та смертей від цих інфекцій. Можна без сумніву сказати, що війна суттєво вплинула на рівень здоров'я та якість життя в країні.

Дар'я СУББОТІНА,
студентка.

КАРАЗІНЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

«МИ ПРАЦЮЄМО ЗАРАДИ СТУДЕНТІВ ТА МИРУ», – ІНТЕРВ'Ю З ДИРЕКТОРОМ ЦЕНТРУ ЕЛЕКТРОННОГО НАВЧАННЯ ІНСТИТУТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА ЗАОЧНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ГАННОЮ ТИМЧЕНКО

Ми продовжуємо спілкуватися з каразінцями, які долають труднощі з оптимізмом і вірою в краще майбутнє, які дарують нам світло своєї душі.

Історія директорки центру електронного навчання Ганни Тимченко надихає, адже пані Ганна сміливо розповідає і про своє життя під час війни, і про болочі теми:

– Центр електронного навчання – це той центр, який уже понад 12 років підтримує діяльність університетської системи Moodle, на якій власне ви всі навчаєтеся.

Якщо розповісти стисло про себе, то

за першою освітою я біолог, кандидат наук за спеціальністю фізіологія людини і тварин. Тривалий час займалася питаннями біоритмів, вивченням стану здоров'я дитячої та студентської молоді. Займалася активно-науковою діяльністю в університеті. Маю багато наукових публікацій. Працювала 20 років на кафедрі валеології на філософському факультеті. Дуже круто, коли наші викладачі, як я колись, потрапляють у нове середовище, по-новому стикаються з інноваціями, впроваджують їх далі. Я вдячна Віктору Георгійовичу Левчуку, який був тоді директором центру електронного навчання, що розвивався... Тоді він

запропонував мені посаду, відтоді 10 років тут працюю.

– Пані Ганно, як саме починалася ваша історія в університеті? Що для вас Каразінський?

– Моя історія становлення починалася тим, що я, студенткою іншого університету, працювала лаборанткою на кафедрі. Хочу подякувати професору Марії Гончаренко за те, що вона ще в ті 90-ті роки дуже прагнула до комп'ютеризації, автоматизації процесів. Прогресивним було тоді, 25 років тому, розуміння того, що за комп'ютером буде майбутнє. І всі

КАРАЗІНЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

нові методи дослідження, література, конференції, будь-яка наукова практична діяльність всіяко заохочувалася з позицій керівництва, і тим самим молодь проростала в сучасну науку. Тобто, коли я йшла до аспірантури в університеті навчатися на кафедрі фізіології людини і тварин, то вже в мене був певний багаж наукової діяльності, з яким я туди пішла, уже був стрижень наукової діяльності.

Якщо говорити про подальше становлення, то другий великий ривок – це було відкриття спеціальності «Валеологія» надалі здоров'я людини на філософському факультеті, випуск студентів за тією спеціальністю. Наразі всі ці студенти працюють у галузях, пов'язаних зі здоров'ям людини.

Третій щабель – дистанційна освіта. Тому що я тоді викладала на факультеті міжнародних економічних відносин різні курси, пов'язані зі здоров'ям людини. І тоді в університеті Moodle ще тільки розпочинався, ми пішли на курси підвищення кваліфікації, щоб опанувати навички роботи з платформою Moodle. Коли опанували ці навички, потрапили на першу науково-практичну конференцію з питань дистанційної освіти. І тоді, коли була у світі IT, світі сучасності, у світі креативних технологій нового мислення, мені дуже закортіло працювати в цій галузі, реалізовувати на той час низку різних цікавих проєктів.

– Основні виклики в організації дистанційного навчання, як з ними впоратися?

– Виклики – це болюча тема, вона була ще за часів Віля Савбановича Бакірова – це проблема комунікації. Вона була ще задовго до ковіду, частково подолана, частково залишається. Навіть під час війни ми створили багато тематичних соцімережєвих каналів для комунікації з нашими користувачами освітніх напрямів і освітніх послуг. Це майданчики для комунікації з людьми, які займаються відкритими курсами, навчаються на курсах, відвідують наші семінари та інші заходи з питань цифрової грамотності. До нас приходять нові люди, приєднуються нові вищі, нові декани, викладачі, хтось

повинен їх познайомити з тим, як працює цифровий світ у Каразінському університеті. Маю професійні плани: створити віртуальний тур, як працює Каразінський університет.

Другий виклик – це засоби навчання. Це і різні технічні пристрої, якими і під час карантину, і під час війни ми з вами активно працюємо, і різні інструменти. Бо поняття про технічний засіб для освітянина – це, мабуть, той засіб, який йому по кишені, який він може собі дозволити. І тут вже завдання витиснути на максимум доступні для себе цифрові

можливості та новації, адаптувати під більш-менш доступне освітнє середовище, переважно безплатне. І в нас навіть був такий проєкт «Цифрова абетка», де ми навчали наших викладачів, що є доступне й сучасне, як цим користуватися та як адаптувати й імплементувати в освітній процес.

– Як пройшов ваш 2024 рік, і які плани на 2025 рік?

– Ми збудували плани про наші проєкти, зокрема, проєкт «Цифрова абетка» ще у 2022 році, перед війною. І насолоду від

КАРАЗІНЦІ ПІД ЧАС ВІЙНИ

виконаної справи ми відчули на собі лише наприкінці 2024 року, коли остаточно змогли все реалізувати. Можливо не так, як хотіли. Але на 2024 рік я ставила собі за мету: прожити його не гірше, реалізувати всі ті напрями та проекти, які в нас були, і в центрі, і в інституті. Це і оновлені програми курсів підвищення кваліфікації «Конструювання дистанційних курсів для системи змішаного навчання в закладах освіти», «Інновації в системі дистанційного (змішаного) навчання» та «Використання відео в освітньому процесі: перші кроки створення відео для освітян», наш новий проєкт «Цифроняню» – віртуального відеопомічника з роботи з LMS Moodle.

Не можу сказати, що будуюмо якісь дуже глобальні плани, тому що наш центр весь час має роботу: підтримуємо платформу Moodle, приєднуємо студентів до платформи, навчаємо викладачів, як створювати курси, працювати з Moodle, налагоджувати комунікацію між студентами, деканатом і викладачем. Частково цю прірву цифрової грамотності, яка в нас є, намагаємося подолати, бо оскільки ми заходів не проводили, все одно є ті, що кульгають.

Для мене дуже важливо зберегти команду й не втратити жодного в цьому механізмі, що підтримує діяльність Moodle. Мої плани на 2025 рік – це зберегти команду, не втратити жодну людину. Світ не має бути біля ніг, він має бути навколо, тому всі мрії та думки лише мирне українське небо.

– На вашу думку, які якості потрібні сучасному керівнику в освітній сфері?

– По-перше, основна якість – це людяність. По-друге, стресостійкість. Коли ми проводили цього року наукову конференцію в безпечному просторі, у підвалі, лунали вибухи. Коли тебе слухають 120 людей і водночас здригаються вікна, це важко. Усі випробування, які випадають на наші плечі, – це все те, що, мабуть, ми можемо винести. Безперечно, креативність, комунікативність – важливі якості в керуванні.

– Що для вас означають нагороди, власне грамота від університету за сумлінну роботу?

– Це про те, що 25 років моєї університетської діяльності не пройшли

дарма. Хочу сказати, що хотілося б більше. Це про те, як віддаємо наше серце, і нашу душу у світ освіти – запалюємо вогник у світі університету. Мабуть, це оцінка моєї роботи, коли Тетяна Євгенівна на врученні сказала, що цій людині, мабуть, потрібно аплодувати стоячи, тому що вся дистанційна освіта, уже 5 років за часів ковіду та війни на ній тримається, і все працює. Є свої недоліки, але воно працює. Ця грамота дуже мотивує й дає сили працювати далі.

– Яку пораду ви можете дати майбутній собі?

– Майбутній собі я можу дати лише одну пораду: не забувати про власне життя, хобі, повноцінний сон, який ми, харків'яни, втратили з нічними атаками дронів та ракет. Тому майбутній собі пораджу навчитися відпочивати, знаходити час для того, що мені подобається і чим я займалася до війни, – спортом та активним життям, сповненим подорожами мальовничими куточками нашої країни.

Єлизавета МАНЖОС.

ВОЛОНТЕРИТИ ПО-УНІВЕРСИТЕТСЬКИ!

«ДОПОКИ ТРИВАЄ ВІЙНА – ДОПОМАГАТИМЕМО Й НЕ ЗУПИНЯТИМЕМОСЯ!» – ЗАВКАФЕДРИ ПРАВА, НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЛАРИСА ВЕЛИЧКО ПРО НАГРУДНИЙ ЗНАК «ЗА СУМЛІННУ СЛУЖБУ», МАЛЕНЬКІ ДОБРІ СПРАВИ ЗАРАДИ ВЕЛИКОЇ МЕТИ

Її син є учасником бойових дій з 2015 року, дочка – волонтерка, вона ж нещодавно отримала почесний нагрудний знак «За сумлінну службу» та подяку командувача військ оперативного командування «Північ» за волонтерську діяльність.

Неймовірна каразінка, сильна та натхненна науковиця, завідувачка кафедри права, національної безпеки та європейської інтеграції Лариса Величко ділиться досвідом залучення у волонтерство під час

війни...

– Пані Ларисо, як вдалося перетворити бажання волонтерити на силу? Що посприяло: патріотичне виховання батьків, власні цінності й переконання, які ви виховали й у своїх дітях?

– Складно сказати. З початком повномасштабної війни, я зрозуміла, що залишаюся в Харкові. Оскільки в перші дні люди масово почали виїжджати з

міста, і залишалися ті, хто такої змоги не мав: був прикутий до ліжка, не мав автівки, родичів, куди їхати. Усе сталося само собою, їм потрібна була допомога. Спочатку робили коктейлі Молотова, потім вийшли на зв'язок до наших міжнародних партнерів, благодійних фондів. Уже в березні 2022 року почала працювати з “Derpaul Ukraine”, до війни ця благодійна організація займалася протидією насильству в сім'ї, війна внесла свої корективи, і благодійний фонд

ВОЛОНТЕРИТИ ПО-УНІВЕРСИТЕТСЬКИ!

активно допомагає ВПО та безхатченкам. Хочу підкреслити, що підтримка зі сторони цивільних була колосальною і тоді, і зараз. Люди відвозили допомогу тим, хто не був здатен за станом здоров'я її отримати самотійно, допомагали їм в побутовому плані.

– На початку Великої війни, чисельність волонтерських груп благодійної організації “Deraul Ukraine” складала близько 45 осіб. Чи є зараз у вас команда однодумців, яка допомагає реалізовувати волонтерські проєкти?

– Зараз вже немає потреби в такій чисельності людей: змінилося законодавство, яке регулює волонтерську діяльність. Однак залишилося багато волонтерів, які допомагають за покликом душі та не можуть ніяк інакше, і я серед них. Допоки триває війна – допомагатимемо ї не зупинятимемося.

– Які напрями волонтерства є наразі найважливішими? Що є найбільш актуальним?

– Гуманітарні, передусім. Тут досі залишаються літні люди, які потребують їжі, ліків, засобів гігієни, психологічної підтримки тощо. Також допомагаємо військовим тими речами, що в моменті необхідно: будівельні інструменти, теплий одяг, смаколики.

– Нещодавно в стінах університету вас було відзначено почесним нагрудним знаком «За сумлінну службу» та подякою командувача військ оперативного командування «Північ» Сухопутних військ Збройних сил України. Що для вас означає ця подяка?

– Це, безумовно, завжди велика честь. Це нагрудні знаки, які дають безпосередньо військові. Люди, на яких лежить найбільша відповідальність, люди, які бережуть наші життя. Саме ця нагорода для мене особлива тим, що командувач, який підписав указ про видання цієї нагороди, наш аспірант, студент Каразінського університету. Отримати нагороду від нього було несподівано, приємно й дуже зворушливо.

– Яким досягненням у волонтерстві найбільше пишаєтесь?

– Завдяки наполегливості, стійкості, мудрості наших людей ми робимо цей світ кращим. Даруємо підтримку та опору тим, хто найбільше її потребує. Люди, які будують майбутнє, – найважливіший здобуток, який я отримала під час повномасштабної війни.

– Чи пам'ятаєте момент, коли ваша допомога мала найбільший вплив на життя військових?

– Відчуваю, що захисники потребують нашої турботи та уваги. Розуміння, що ми за них боремося, пам'ятаємо, переймаємося й любимо додає сил на

фронті. Іноді здається, що вони покинуті та нікому не потрібні. Я запевняю їх, що це не так. Дякую повсякчас захисникам та захисницям.

– Що б сказали каразінцям, які читатимуть це інтерв'ю?

– Маленькі донати закривають великі збори. Але, окрім того, що я волонтерка, я й викладачка. Закликаю: допоки на передовій військові борються за нас, ми маємо боротися за них. Шановні студенти, ходіть на лекції, здобуйте знання, використовуйте їх у житті, будуйте модерну та сильну Україну.

Кристина ШРАМ, студентка.

ЗАХИСТИ

ДОКТОР ЕКОНОМІЧНИХ НАУК АННА ЗАЙЦЕВА: ПРО КРОК УПЕРЕД, ЗАХИСТ ДИСЕРТАЦІЇ, КЕРУВАННЯ КАФЕДРОЮ ТА НОВІ СТРАТЕГІЇ

Вітаємо Зайцеву Анну Сергіївну, виконувача обов'язків завідувача кафедри міжнародних економічних відносин та логістики, з успішним захистом дисертації на здобуття ступеня доктора економічних наук! У нашому інтерв'ю вона розповідає про своє дослідження, ділиться враженнями від захисту та розповідає свої бачення розвитку української економіки в умовах війни.

– Вітаємо з успішним захистом дисертації! Як ви себе почували в момент захисту?

– Дякую за можливість поділитися своїми емоціями, радістю та досвідом.

По-перше, хочу подякувати науковому консультанту, доктору економічних наук, професору та просто чарівній жінці Прохоровій Вікторії Володимирівні. Дякую всім, хто мене підтримав та допоміг подолати такий важкий та цікавий шлях в моєму житті. Шлях здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.

Момент захисту – це, як кажуть, і сльози, і любов. Сльози, тому що дуже переживаєш за те, як твою роботу, доповідь оцінить наукова спільнота, а любов, тому що дисертація, як дитина. Її треба виносити та народити.

– Ваша дисертація вивчає економіку та управління підприємствами. Що саме стало основною темою вашого дослідження?

– Тема моєї докторської дисертації – «Управління прозорістю розвитку підприємств в умовах конвергенції інвестиційних процесів». Основна мета – це розроблення та наукове обґрунтування теоретико-методологічних і науково-практичних положень щодо управління прозорістю розвитку підприємств в умовах конвергенції інвестиційних процесів.

– Як обрали тему своєї дисертації? Чому вона для вас важлива?

– Тема зароджувалася давно. Практичні аспекти управління в сучасному геополітичному середовищі, розуміння майбутньої економічної архітектури

та естетики як екзистенційної необхідності, спричиняє необхідність постійного консолідованого пошуку креативних інструментів та механізмів, які забезпечать досягнення та підтримку оптимального рівня прозорості розвитку підприємств. Сьогодні, в умовах

ЗАХИСТИ

війни, наш бізнес, наші підприємства опинилися у вакуумі щодо пошуку шляхів подальшого розвитку. Це ще раз підтвердило важливість та актуальність пошуку відповідей на поставлені в роботі завдання.

На нашу думку, стратегічна узгодженість подальшого розвитку вітчизняних промислових підприємств, якщо виходити з особливостей національної економіки, держави та суспільної свідомості, є особливо важливим аспектом.

– Які основні наукові результати отримали в процесі роботи над дисертацією? Як оцінюєте їх значення для розвитку економічної науки та практики?

– У процесі роботи над дисертацією, а це близько 8 років, було отримано багато результатів. Деякі результати наукова спільнота відкинула одразу, інші – прийняла. Загалом у дисертації вдалось отримати 13 пунктів новизни. Це немало й не багато. Бо над деякими з них ще можна попрацювати. На мою думку, основними з них є:

- розробка методології управління транспарентністю розвитку підприємств в умовах конвергенції інвестиційних процесів;

- розробка науково-практичного підходу до формування управлінських рішень щодо активізації інвестиційних позицій підприємств.

Зі всіма результатами моєї роботи можете ознайомитись у бібліотеці, у моїх статтях, доповідях. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що пропозиції та рекомендації, сформульовані як результати дослідження, дозволять промисловим підприємствам досягти високого рівня розвитку, а також можуть бути використані в межах практичних рекомендацій усіма суб'єктами процесу соціально-економічного розвитку.

– Які були найбільші труднощі при написанні дисертації? Як ви їх подолали?

– Завдяки підтримці з боку колег ми подолали всі труднощі. Було важко, але як сказав мудрець: «Коли не знаєш, що робити, роби крок вперед». Я цілком з цим згодна й так завжди роблю. На мою думку, найбільшою помилкою є постійний страх помилятися.

– Ви обіймаєте посаду виконувача обов'язків завідувача кафедри міжнародних економічних відносин та логістики. Що для вас є найважливішим у керуванні кафедрою?

– Дякую своїм колегам за підтримку та довіру. Знов хочу звернутися до думки філософа: «Обирати кращих можуть усі. А бути вибором кращих – лише обрані». Моя кафедра найкраща. На мою думку, найважливішим у керуванні кафедрою є дотримання етичних та моральних засад у спілкуванні з людьми, довіра. Керування – це процес планування, організації, мотивації та контролю, необхідний для того, щоб сформулювати та досягти цілей організації. Це визначення керування повністю відображає найважливіші частини.

– Які перспективи розвитку кафедри бачите найближчим?

– На гербі нашого славетного університету є фраза «Пізнавати. Навчати. Просвіщати». Це і є наша основна місія. Також у гербі використано три геральдичні кольори: золотий, срібний та блакитний. Золотий колір символізує шляхетність, могутність, багатство. Срібний позначає шляхетність, відвертість. Блакитний є символом великодушності, чесності, вірності та бездоганності. Розвиток всіх цих компонентів є основними.

Щодо розвитку кафедри, то я розробила стратегію розвитку кафедри до 2030 року та представила перед колегами. Ця стратегія повністю відображає стратегію розвитку нашого університету. Ми разом повинні об'єднати всі зусилля для подолання тих викликів, які сьогодні стоять перед всією Україною.

– Ваша кафедра займається дослідженням міжнародних

економічних відносин. Як змінюється роль міжнародної економіки в глобалізованому світі, які нові тенденції ви спостерігаєте?

– У глобалізованому світі роль міжнародної економіки зазнала значних змін, і нині вона характеризується новими тенденціями, які визначають економічний ландшафт. Проте останні кілька років, зокрема через війну в Україні, спостерігається тенденція до деглобалізації або локалізації ланцюгів постачання, що дозволяє країнам зменшити залежність від зовнішніх джерел і зберігати стійкість. Міжнародні фінансові потоки та інвестиції стали важливим елементом глобальної економіки. Багато розвинених країн і корпорацій активно інвестують у ринки, які розвиваються, що стимулює зростання цих економік. Важливу роль відіграють також економічні санкції та політичні ризики, які можуть змінювати курс міжнародних торгових і фінансових відносин. Таким чином, міжнародна економіка в глобалізованому світі постійно трансформується, а нові тенденції вказують на більш складні й взаємозалежні економічні зв'язки, де технології, екологічні питання, геополітика та фінансова глобалізація є основними драйверами змін.

– Що вас надихнуло на вибір кар'єри в академічній сфері? Які події чи люди вплинули на професійний шлях?

– Мабуть, оточення в родині, друзі та знайомі, академічна спільнота вплинули на вибір мого майбутнього шляху. Хоч і говорять, що консенсусу щодо меж академічної спільноти у світі наразі не існує. Повірте, існує. Навчати себе самого – благородна справа, але ще більш благородна – навчати інших, до речі, останнє куди легше. Вислів не мій, а Марка Твена.

– Якою порадою могли б поділитися з молодими науковцями, які тільки починають свій шлях у галузі економіки та управління підприємствами?

– Молодим науковцям, які тільки починають свій шлях у галузі економіки

ЗАХИСТИ

та управління підприємствами, я б порадила кілька важливих аспектів, які допоможуть сформувати міцну основу для успішної кар'єри:

– будьте відкритими до нових ідей і знань: економіка та управління підприємствами – дуже динамічні галузі, що швидко змінюються. Тому важливо не лише вивчати класичні теорії, але й слідкувати за новими тенденціями, технологіями, інноваціями. Читайте сучасні наукові журнали, блоги, відвідуйте конференції та семінари. Це допоможе залишатися в курсі останніх досягнень і відкриттів.

– фокусуйтеся на міждисциплінарності
– сучасне управління підприємствами потребує знань не лише в економіці, але й в інших галузях, як-от: маркетингу, фінансах, інноваціях, інформаційних технологіях, психології та соціології. Будьте готові вивчати нові дисципліни, які можуть допомогти розширити ваш погляд на проблеми та забезпечити комплексні рішення.

– будуйте мережу контактів – налагодження контактів є важливим елементом наукової кар'єри. Часто саме ці контакти можуть стати поштовхом для нових проєктів і співпраці.

– прагніть до практичного застосування своїх досліджень. Теоретичні розробки та дослідження мають бути корисними в реальному житті. Шукайте способи впроваджувати наукові результати в практику, співпрацюйте з підприємствами та державними установами, щоб ваші дослідження мали реальний вплив на економіку та управління підприємствами.

– не бійтеся помилок. Наукове дослідження завжди пов'язане з певним ризиком і невизначеністю. Не бійтеся робити помилки, оскільки вони можуть стати важливим досвідом для вашого розвитку. З кожною невдачею ви стаєте ближчими до успіху.

– залишайтеся відданими своїй меті. Науковий шлях часто є довгим і важким, тому важливо мати чітке уявлення про свої цілі та залишатися відданим своїй

роботі. Прагніть до вдосконалення, постійно працюйте над собою й шукайте можливості для росту.

«Наука – це організовані знання, мудрість – це організоване життя», – говорив великий Іммануїл Кант. Цей вислів – моє гасло.

– **Які книги, дослідження чи автори мали найбільший вплив на ваші наукові погляди?**

– Щодо теми моєї дисертації, то це праці відомих вітчизняних та закордонних вчених. Із останніх, які мене найбільше зацікавили, то це «Наука для душі» Річарда Докінза, «Тамне життя розуму» Маріано Сімана. А для душі завжди – Марія Матіос.

– **Які цілі й амбіції ставите перед собою в науковій та професійній діяльності?**

– Моя основна мета в науковій та професійній діяльності полягає в тому, щоб постійно вдосконалюватися, надавати корисні та інноваційні відповіді на питання, що виникають у сфері моїх наукових інтересів. Зараз моя основна ціль – це бути інструментом для підтримки студентів, колег у досягненні наших спільних цілей відповідно до стратегічних напрямів та цілей Каразінського до 2030 року.

Сьогодні Анна Сергіївна надихає не лише своїми здобутками, а й особистим прикладом для молодих науковців. Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики разом з університетською спільнотою пишається успіхами Анни Сергіївни. Її історія – це приклад того, що наполегливість і любов до своєї справи завжди приносять плоди.

Олеся ШКИРЯ, студентка.

ЖІНКИ В НАУЦІ

ДОЦЕНТ, ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ «КАРАЗІНСЬКИЙ БАНКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ» ВАЛЕРІЯ КОЧОРБА: «НАВЧАТИ Й НАВЧАТИСЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ – ОЗНАЧАЄ ВІРИТИ В МАЙБУТНЄ»

Без внесків видатних жінок не був би можливим і розвиток української науки. Газета продовжує розповідати про каразінських науковиць та їхні досягнення в різних галузях. За свою діяльність доцентка, заступниця директора ННІ «Каразінський банківський інститут» Валерія Кочорба відзначена Почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації за сумлінну плідну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток освіти і науки та з нагоди Дня працівників освіти. Пані Валерія працює в навчально-науковому інституті з 2005 року та викладає банківський менеджмент; ризик-менеджмент у банку; державні фінанси; інвестування. Щаслива Валерія разом з чоловіком виховує чудову доньку.

– Пані Валеріє, як почалася ваша історія з університетом?

– З університетом ми пов'язані з 2020 року. Після реорганізації нашого закладу освіти ми були приєднані до Каразінського як навчально-наукового інституту. Я пишаюся цим та щиро дякую, що сьогодні ми є структурним підрозділом такої величезної каразінської родини. Таким чином змінилось і моє життя в плані роботи, і викладацької діяльності зокрема.

– Що для вас означає отримання Почесної грамоти Харківської обласної державної адміністрації, які ваші відчуття?

– Коли дізналася, що мене висувують на цю нагороду, була приємно здивована, тому що в такі важкі часи, є багато людей, які самовіддано працюють, гідно демонструють високий професіоналізм та особисту вірність, залишаються в країні іноді без світла і з тривогами, мають повне право також її отримувати. Я дякую інституту та університету за

високу оцінку моєї роботи та можливість отримати таку почесну нагороду. Звичайно, я відчула гордість та радість.

– Від чого отримуєте задоволення, працюючи на цій посаді?

– Взагалі дуже люблю свою роботу. Працюючи, я відволікаюсь, якимось чином себе почувати. Іноді ловлю себе на думці, що коли свято або відпустка, і в тебе є вільний від роботи час, то ніби чогось бракує, ритму, власне самого життя. Я отримую шалене задоволення від викладацької діяльності. Так, сьогодні формат дуже змінився. Сьогодні всі у віконечках, у зумах, але ще з часів пандемії вже навчилися якісно це робити. Звичайно, я б хотіла повернутися в аудиторію, поспілкуватися зі здобувачами, відчувати та побачити очно кожного з них. Адже найціннішим в нашій професії є зворотний

зв'язок, схвалення та дискусії, той блиск в очах здобувачів від твоєї діяльності. Це найкраща мотивація! А що стосується моєї основної роботи, то це мої колеги, наставники, керівництво. У мене є дуже хороши приклад. У нас молода креативна директорка, лідерка, Анна Андріївна, яка впевнено веде вперед, дійсно, є гідним прикладом для всього колективу.

– Як підтримуєте мотивацію ваших студентів? Як ви їх залучаєте?

– Сьогодні багато чого ми самі навчаємося в наших здобувачів. І професія викладача вона чому цікава? Тому що постійно в тонусі. Коли здобувач сьогодні вступає на ту або іншу освітню програму, він уже свідомо для себе робить вибір. І нам залишається дуже грамотно та професійно супроводжувати його в досягненні кінцевої мети. Сьогодні, у дуже

ЖІНКИ В НАУЦІ

важкі часи для всіх нас, у нас свідомо розумні здобувачі. Я, наприклад, останні роки викладаю на другому (магістерському) рівні, де навчаються українські або іноземні здобувачі. Сказати, що порожня аудиторія в зум, взагалі такого не можу. Як на денній формі, так і на заочній. Я вже не кажу про іноземних здобувачів, які по-іншому взагалі ставляться до навчального процесу. Як мотивуємо? Мабуть, мотивація, це цікавий контент, який подаємо. Це сам викладач, до якого йдеш. Це інфраструктура дисципліни, це цікавий інтерфейс, це грамотна подача. Також сьогодні студенту доступний контент дисциплін на різних платформах дистанційного навчання, який він може опанувати у вільний час.

– **Вам взагалі було важко перейти на дистанційне навчання?**

– Ба більше! Я навіть пам'ятаю той день, це було 12 березня 2020 року, коли нам сказали, що завтра, у п'ятницю, ми не виходимо в аудиторію до здобувачів. Причиною був коронавірус, початок пандемії, і ось з цього часу дистанційний формат почав домінувати. Але й до пандемії, зважаючи на те, що викладання було в аудиторії, ми розробляли, конструювали дистанційні курси та розміщували їх на платформі Moodle, надаючи студентам повну інформацію з дисципліни. З часом він просто почав вдосконалюватися.

– **Які завдання основні перед собою ставите, як заступник директора?**

– Насамперед продовжувати гідно виконувати свої обов'язки в ім'я Каразінського банківського інституту та університету й забезпечувати їх на належному рівні у сфері освітньої та навчально-методичної діяльності. Здобувачі, які прийшли до прийнятної комісії влітку, повинні вступити на якісні освітні програми. Це розробка, моніторинг та перегляд освітньо-професійних програм. Це злагоджена робота з гарантантами, членами робочих груп, стейкхолдерами та нашими випускниками. Злагоджена та якісна. Це дуальне навчання, яке ми вже другий рік реалізуємо в інституті разом з головним нашим стейкхолдером АТ «Укрсиббанк».

Це підтримка на належному рівні практичної підготовки в наших освітніх програмах, розширення баз стейкхолдерів та 100 % працевлаштування наших випускників. Але це не лише моя робота. Це злагоджена робота всього колективу.

– **Що для вас найцінніше в роботі?**

– Як і говорила раніше, мабуть, це робота в такому колективі, який у нас єдиний і сталий уже протягом багатьох років. Я за це дуже вдячна всій команді. Сьогодні маю честь працювати з педагогами, які навчали мене в студентські роки. Це неоціненно. Це підтримка на належному рівні корпоративної культури в команді, досягнення спільних цілей, поступова їх реалізація. Для мене дуже важливо, коли тобі задають тон в роботі, особистим прикладом націлюють та надихають. У нашому інституті таких професіоналів дуже багато. Хотілось би й самій відповідати цим критеріям. Це круто, коли оточують такі колеги, це дуже важливо в нашій професії. Думаю, це важливо як нам, так і здобувачам. Цікаво працювати разом, виходити в аудиторію та самовдосконалюватись.

– **Які, на вашу думку, потрібні якості сучасному керівнику в освітній сфері?**

– До основних якостей успішного сучасного керівника я б віднесла особисту взірцевість, професіоналізм,

відповідальність, емоційну стабільність, толерантність та високий рівень культури. Людина, яка компетентна, ідейна, здатна реагувати на сучасні виклики та мотивувати й надихати свою команду на досягнення спільної мети. Керівник повинен задавати тон і бути прикладом.

– **Як пройшов ваш 2024 рік, які здобутки й плани?**

– 2024 навчальний рік був дуже насичений на події в моєму професійному житті. Викладання, зокрема іноземним здобувачам, відрядження та проведення гостьових лекцій австрійським здобувачам, наукові публікації та участі в конференціях. Участь у проєкті Erasmus+ KA2 "DEFER" з цікавим відрядженням до Державного університету Молдови з можливістю обміну досвідом з партнерами-учасниками проєкту стосовно дистанційної форми навчання.

Одне бажання – це Переможного 2025 року та божої благодаті кожній родині, кожному захисникові, усій країні. А в роботі будемо реалізовувати стратегічні наміри університету, втілювати задуми та проєкти Каразінського банківського інституту та відкривати нові горизонти.

Єлизавета МАНЖОС,
студентка.

ВІЗИТИ

ДО КАРАЗІНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЗАВІТАВ
НОБЕЛІВСЬКИЙ ЛАУРЕАТ З ФІЗИКИ ФЕРЕНЦ КРАУС

Харків продовжує залишатися потужним науковим осередком України навіть у найважчі часи. До Каразінського університету завітали почесні гості – Нобелівський лауреат з фізики (2023 рік) Ференц Краус, дружина Нобелівського лауреата з фізики (2020 рік) Рейхарда Гензеля, професор і колишній співробітник департаменту неонатології госпітально Мюнхенського університету Урсула Гензель-Боровічзени та головний радник Нобелівського фонду Пер Джозефсон. У межах свого візиту до Харкова вони зустрілися з адміністрацією, науковцями та студентами, висловивши глибоку повагу та підтримку українцям, які неспинно борються за свободу та незалежність.

Ференц Краус передав слова солідарності від європейської наукової спільноти та запевнив у готовності до подальшої співпраці з українськими вченими. Дослідник прочитав лекцію «Від фіксації субатомних рухів до дослідження здоров'я людини: як дослідження, кероване цікавістю, може породити щось важливе для всіх нас», під час якої розповів про експериментальні методи, що генерують аттосекундні світлові імпульси для вивчення динаміки електронів. Результати досліджень, за які Ференц Краус з двома колегами-науковцями отримав Нобелівську премію, використовують в багатьох галузях, зокрема медицині та лазерних дослідженнях.

Крім того, пан Краус зачитав спільне звернення нобелівських лауреатів щодо передачі підсанкційних російських державних активів на відновлення України та виплату компенсацій за завдані збитки.

Каразінський висловлює щирю вдячність за підтримку наших зусиль зі збереження та примноження наукового потенціалу країни, за допомогу українцям у боротьбі проти країни-агресора. Саме такі зустрічі доводять: українська наука – сильна, незламна і відкрита для світу.

Текст: Маргарита МОРОЗ.

Фото: Діана КУРГАНОВА.

РЕЙТИНГИ

КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ – У QS WORLD UNIVERSITY RANKINGS BY SUBJECT 2025

12 березня 2025 року вийшло нове видання предметних рейтингів QS World University Rankings by Subject 2025. До рейтингів увійшли понад 1 700 закладів вищої освіти з усього світу, які оцінювалися за 55 предметами у 5 широких предметних галузях.

Каразінський університет увійшов до трьох предметних рейтингів: «Фізика», «Економіка» та «Комп'ютерні науки», причому до рейтингу з економіки ЗВО включений вперше.

За напрямом «Фізика» університет посідає 501–550 позицію в глобальному масштабі, за напрямом «Економіка» – 551–700 позицію, а за напрямом «Комп'ютерні науки» – позицію 701–750.

V. N. Karazin Kharkiv National University

501-550

in QS World University Rankings by Subject 2025:

PHYSICS & ASTRONOMY

March 2025

Date

Ben Swater
Senior Vice-President
QS Quacquarelli Symonds

V. N. Karazin Kharkiv National University

701-750

in QS World University Rankings by Subject 2025:

COMPUTER SCIENCE & INFORMATION SYSTEMS

March 2025

Date

Ben Swater
Senior Vice-President
QS Quacquarelli Symonds

**WORLD
UNIVERSITY
RANKINGS**

by subject

®

СПІВРОБІТНИЦТВО

«ПЛІЧ-О-ПЛІЧ» – З КАРАЗІНСЬКИМ!

Укладено меморандум про співробітництво між Каразінським університетом та «Ветеранським простором «Пліч-о-пліч».

Каразінський університет в особі ректора Тетяни Кагановської та Комунальний заклад «Ветеранський простір «Пліч-о-пліч» Харківської обласної ради в особі директора Ігоря Шишка уклали меморандум про співробітництво.

Меморандум підписано з метою розвитку та поглиблення взаємної співпраці, яка сприятиме стабільному сталому розвитку суспільства, а також підтримці ветеранів та демобілізованих осіб на шляху їх повернення до цивільного життя.

Текст: Аделаїда ТОМАШ.

Фото: Каміла РАХМАТІЛЛАЄВА.

СПОРТ

СТУДЕНТ ВОЛОДИМИР КОЧАНОВ – СРІБНИЙ ПРИЗЕР МОЛОДІЖНОГО ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ВІЛЬНОЇ БОРОТЬБИ: УНІВЕРСИТЕТ ВІТАЄ

Майстер спорту України міжнародного класу, студент навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу» Володимир Кочанов вдруге став срібним призером молодіжного чемпіонату Європи.

У чвертьфіналі він переміг суперника з Польщі (10:0), а у півфіналі здолав представника Вірменії (10:0). У фіналі вагової категорії 125 кг харківський борець поступився болгарину Георгію Іванову, тож став віцечемпіоном Європи U23.

Континентальні змагання серед чоловіків та жінок до 23 років з вільної, жіночої та греко-римської боротьби проходили в столиці Албанії Тирані 8–11 березня 2025 року. На цих змаганнях збірна України з вільної боротьби посіла третє місце у командному заліку.

Вітаємо Володимира Кочанова та його тренерів з черговим важливим здобутком! Бажаємо нових сходжень на спортивні п'єдестали міжнародних змагань!

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

МІЙ ПЕРШИЙ КУРС...

Гусаков Всеволод – першокурсник юридичного факультету, окрім юриспруденції, захоплюється шахами та поезією. До речі, перший вірш він написав після вступу до Каразінського. Як пригадує Всеволод, то був день, коли юридична родина готувалася до конкурсу «Альма-матер». Атмосфера єдності, підтримки, спільної творчості надихнула віршувати...

Відгоді Всеволод мріє створити власну збірку «Мій перший курс». Це буде його історія, сповнена нових відкриттів, дружби, натхнення та щирих емоцій.

Даруємо читачам першу ластівку Всеволода Гусакова.

*Я бачив світ через планиет,
Похмуро жив без колірної гами.
І ось Каразінський університет
Величні відчиняє брами...*

*Осіннім блюзом лину в майбуття
Усмішки, квіти, радість на посвяті...
Складаю іспит на нове життя
Я свій серед своїх у рідній хаті!*

*І хоч, на жаль, ми не навчасмоє офлайн,
Безпечний простір став нам рідним
братом,
Коли руйнують, новий створимо дизайн
Студентські будні стануть справжнім
святком!*

*Каразінський вже заслужив повагу,
Яку ніколи не зруйнують виклики війни.
І кожен день – це іспит на відвагу,
І кожен крок єднає до мети.
І він для мене більше, ніж будівля,
Це символ стійкості, довіра та любові,
Тут розростається наук високих гілля,
Тут я себе й родину віднайшов.*

Всеволод ГУСАКОВ, студент.

ДОСВІД НАШИХ СТУДЕНТІВ У ПРОГРАМАХ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ: ЯК ЗМІНИЛОСЯ ЖИТТЯ СТУДЕНТКИ-СОЦІОЛОГА АНАСТАСІЇ ДОМБРОВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТКИ-МІЖНАРОДНИКА МАРІЇ СОРОЧИНСЬКОЇ

Обмінна програма в Канаді стала поворотним моментом у житті Анастасії Домбровської. Як студентка Каразінського університету соціологічного факультету, вона не лише здобула глибокі теоретичні знання, але й набула практичного досвіду, який допоміг їй стати успішним комунікаційним менеджером. У нашому інтерв'ю Анастасія поділиться своїми враженнями від навчання за кордоном та розповість про те, як цей досвід вплинув на її подальшу кар'єру.

– Вітаємо, Анастасіє! Що спонукало вас обрати саме Каразінський університет?

– Мабуть, найперше, що спонукало мене обрати саме Каразінський університет було те, що він входить до світового рейтингу найкращих університетів. По-друге, те, що моя спеціальність відповідає всім моїм бажанням. Вона поєднує як соціологію, так журналістику. Це класний простір для розвитку себе як професіонала.

Коли я тільки вступила до університету, я ще не знала конкретну професію, яку хочу обрати, проте знала напрям, що це має бути пов'язано з комунікаціями, з соціальними змінами, які можуть нести комунікації, з впливом на громадську думку. І якраз медіакомунікації та зв'язки з громадськістю – це змогли поєднати в собі, тому що в ній одночасно дають як практичні навички, які одразу ж знадобляться в роботі в комунікаціях, так і теорію, яка дуже важлива для того, щоб потім її застосовувати і працювати у сферах, які потребують більш глибокого занурення, аналітичних

і стратегічних вмінь.

– Розкажіть, з чого все починалося: як прийшли до рішення взяти участь в обмінній програмі?

– Відповідаючи на друге питання, насамперед я б хотіла подякувати університету, факультету, який зміг запропонувати мені цю програму і цю участь. Особливо цінно це було в перші місяці повномасштабного вторгнення, адже саме завдяки цій пропозиції я та

ще 8 моїх друзів, зараз колег, змогли бути в безпеці й паралельно навчатися в іншому університеті відкривати для себе нові горизонти.

До рішення я прийшла дуже швидко, знала що такі можливості не можна втрачати, це дуже важлива можливість, яка зробила внесок і відобразилася на всьому моєму житті дуже сильно. Тому давно мріяла взяти участь в академічному обміні. Я впевнена, що обмін досвідом і набуття

МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ ОБМІНУ

нового досвіду – це найголовніше для студента, це дуже підсилює не просто академічні знання, а й розвиває тебе як особистість, поповнює твій культурний капітал, соціальний капітал. Однак я завжди знала, що всі такі обміни треба сприймати насамперед, як накопичення досвіду для того, щоб потім його вкласти у свою країну, у майбутнє своєї країни та користуватися цим досвідом, щоб він міг принести користь не лише тобі особисто, а й дати набагато більше впливу на державу або хоча б на мого оточення.

– Які очікування мали від обмінної програми в Канаді та чи справдилися вони?

– Як я уже говорила раніше, дуже багато часу на вибір у нас не було, це було повномасштабне вторгнення. Ми були дуже вдячні й скористалися цією можливістю навчатися в іншому університеті надзвичайно швидко та спонтанно. Ніяких очікувань я собі не ставила, знала точно, що це для мене буде важливо, розвиватиме мене як особистість, дасть можливість вивчити нову мову, адже мова університету була французька, нас її навчали. Насправді повчитися за програмою, яку пропонував Оранський університет, не вдалося, адже я вирішила повертатися додому. Проте це дало неоціненний досвід і допомогло мені вивчити французьку мову на середній рівень і найбільший вплив, який приніс цей обмін – це насамперед розширення кордонів і особистий ріст, це більше про софт скіли. Тому ще не полишаю надію поїхати на обмін. Цього разу англійською мовою, щоб розвинути хард скіли, підвищити свої компетенції, розширити академічні знання.

– Які саме знання та навички, отримані в Каразінському та Монреальському університетах, вважаєте найбільш корисними для вашої поточної роботи в Міністерстві освіти і науки? Як вони допомогли вам адаптуватися до вимог посади?

– Зараз працюю в Міністерстві

освіти і науки України комунікаційною менеджеркою. Насправді не можу виокремити конкретні предмети або дисципліни, які дуже мені допомагають в роботі, адже це все працює завжди в комплексі. Інколи в студентів існує ілюзія, що якісь супертеоретичні предмети як ось політологія або філософія їм можуть не знадобитися в професійній діяльності, але це зовсім не так. Це навчає вас бачити між рядків і дуже допомагає навіть у такій, здавалося б, практичній діяльності, яка потребує практичних знань діяльності комунікаційного менеджера.

Звісно, без практики нікуди, тому всі наші дисципліни, які були пов'язані з копірайтингом, практикою написання текстів – це все дуже допомагає на практиці й удосконалюється з досвідом. Чим більше пишеш, тим краще в тебе виходять тексти, тому закликаю практикуватися. Помилки роблять усі, але практика допомагає нам удосконалюватися. Звісно, багато я навчилася саме під час роботи завдяки моїй команді. Тут я теж маю своїх рольових моделей, на кого рівнятися. Коли працюєш безпосередньо з практиками, це дуже допомагає, навчає.

– Якими своїми досягненнями найбільше пишаєтесь? Що мотивує досягати нових вершин?

– Відчуваю, що на роботі постійно зростаю, університет дає величезний поштовх для майбутнього та для майбутньої професії. Але далі все залежить від того, як особистість сама працює над собою, ставить перед собою цілі та хоче їх досягати, не боїться овертаймів, викладається на повну. Ідеться не лише про особистісні цілі, а й про загальні цілі, які перед собою ставить компанія чи організація, у якій працюєш. Вірю у свою справу. Мене мотивує віра в те, що я роблю, у те, що це принесе користь суспільству й державі.

– Які якості, на вашу думку, допомагають досягти успіху в

кар'єрі? Які поради могли б дати студентам, які шукають своє місце в житті?

– Головні бажання – навчатися й працювати, підкріплені діями, неодмінно принесуть результат, який і буде надихати. Захоплюйтеся процесом.

Також презентуємо вам історію Марії Сорочинської, яка нещодавно перебувала на навчанні в Німеччині за програмою Erasmus+.

Історія Марії Сорочинської:

«Вітаю! Мене звати Марія Сорочинська, я студентка 3 курсу Каразінського інституту міжнародних відносин та туристичного бізнесу. Завдяки Каразінському я отримала чудову можливість навчатися за обміном по програмі Erasmus+ у Німеччині, Університет прикладних наук Людвігсгафена. Період мого навчання тут тривав з 09.09.2024 по 08.02.2025. Перші дні були справді непростими. Зокрема, через мовний бар'єр та нову систему навчання. Однак, завдяки підтримці викладачів і студентів з усього світу, я змогла подолати ці труднощі та рухатися далі. Групові проекти стали для мене особливо запам'ятовуваними – різні підходи до вирішення задач і цікаві дискусії відкрили для мене багато нового. Особливо цікаво було порівнювати підходи до викладання предметів, які я вже вивчала в нашому університеті, та тих, що викладаються тут, у Європі. Окрім того, вивчення іноземної мови в групах зі студентами з інших країн стало для мене цінним досвідом. Програма Erasmus+ – це чудова можливість вийти за межі своєї зони комфорту і відкрити для себе новий світ».

Зусилля і наполегливість наших чарівних студенток Марії та Анастасії – приклад для кожного з нас. Бажаємо успіхів у навчанні та нових захоплюючих відкриттів!

Ірина ШИШАЦЬКА, студентка.

ДО ДНЯ НАРОДЖЕННЯ КОБЗАРЯ

КАРАЗІНЦІ ШАНУЮТЬ ШЕВЧЕНКА

«І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі».

9 березня каразінська спільнота вшанувала день народження Тараса Григоровича Шевченка – великого поета, художника, мислителя, чиє слово залишається актуальним і сьогодні. Його творчість – це не лише національна гордість, а й джерело натхнення для всіх, хто цінує силу слова та прагне змін.

У фондах нашої бібліотеки ви знайдете твори Кобзаря, спогади сучасників та дослідження про його життя і творчість, що допоможуть вас поринути у світ Шевченкового слова, щоб ще раз відчути глибину його думок та любов до України.

Вшановуймо спадщину Шевченка разом!

ПОДІЇ

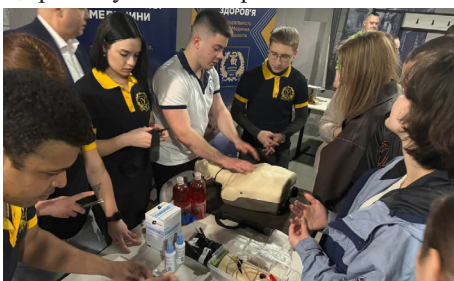
КАРАЗІНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВІДЧИНІВ ДВЕРІ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ

16 березня у стінах Каразінського університету відбувся масштабний день відкритих дверей у змішаному форматі. Абитуриенти та їхні батьки наживо познайомилися з деканами, викладачами й студентами факультетів і навчально-наукових інститутів, із представниками студентської ради та поставили їм запитання про освітні програми й студентське життя.

Виставка факультетів та інститутів проходила в безпечних просторах університету, а для тих, хто не зміг приєднатися особисто, була можливість дивитись онлайн-трансляцію на YouTube-каналі університету.

З вітальним словом виступила ректор Тетяна Кагановська: «Каразінський – це поєднання гордості, відповідальності й віри. Це гордість за університет, який, попри всі випробування, продовжує свій рух уперед, об'єднує прогресивних лідерів думок, справжніх патріотів. Відповідальність за спадщину, яку ми отримали, і за майбутнє, яке ми повинні подарувати нашим дітям. А ще за людей: за унікальну спільноту, за наших студентів, викладачів, науковців, співробітників – усіх, хто сьогодні працює заради нашої спільної перемоги. І віра в те, що наш університет обов'язково вистоїть, як він це робив уже багато разів».

Ірина Штеймільер, начальник управління міжнародних відносин, розповіла абитуриентам про можливості міжнародної академічної мобільності для студентів Каразінського, про партнерські програми з європейськими університетами, програми подвійних дипломів тощо.

Окрім того, гості університету відвідали онлайн- та офлайн-брифінг із відповідальним секретарем приймальної комісії Ганною Зубенко, де дізналися про основні етапи вступу до ЗВО у 2025 році, використання електронного кабінету вступника, коефіцієнти й пільги, а також про можливості сайту «Абитуриєнт Каразінського університету».

До майбутніх вступників також звернулися голова профкому студентів, аспірантів і докторантів Олександр Пелюх і голова студентської ради Софія Панасюк. Вони розповіли про діяльність цих студентських організацій

і можливості для студентів.

День відкритих дверей відбувся у дружній атмосфері знайомства, натхнення на нові здобутки та здійснення мрій.

Дякуємо Збройним силам України, завдяки яким ми сьогодні маємо можливість продовжувати жити, працювати, навчати й навчатись!

Текст: Лілія ДОЦЕНКО.

Фото: Діана КУРГАНОВА.

